

INNSYN

1-2/2015

Tidsskrift for misjonsstrategisk
informasjon og debatt

Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

Utgitt av Fjellhaug Internasjonale Høgskole
Sinsenveien 15, N-0572 Oslo
Tlf 23 23 24 00.
Bankgiro: 8220.02.90549

Redaktør: Arne Redse
Redaksjonsråd: Ketil Jensen og Kjell Jaren
Sekretær: Ingar T. Hauge

Innhold

	Redaksjonelt	3
Hjalmar Bø	Hva fikk jeg bruk for av det jeg lærte på Fjellhaug?	5
Rune Mjølhus	Hva har Fjellhaug betydd for min tjeneste ute?	11
Kurt Arild Ohma	Fjellhaugs plass i utrustning til tjeneste	17
Egil Sjaastad	Den praktiske teologien ved FiH – noen refleksjoner	23
Arne Redse	Misjonsfaga sin plass ved FiH – nokre refleksjonar	29
Arne Redse	NLMs nye prinsippdokument om diakoni	31
Birger Løvlie	Strøtanker om folkekirken	35
Arne Redse	Lærekrise i Den norske kyrkja – og NLM trossamfunn	47

Redaksjonelt

Dette dobbelnummeret av *Innsyn* dreier seg om to temakretsar. Den første handlar om to fagområde ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole (FiH) – PT-faga (den praktiske teologi) og misjonsfaga. Den andre temakretsen handlar om læreforfaller i Den norske kyrkja: Kva råd bør kristenfolket få i denne situasjonen, og kva kan NLM bidra med av alternativt forsamlingsarbeid? Kva inneber opprettinga av NLM trossamfunn i denne samanhengen?

Leiar for NLM Utland, Hjalmar Bø (tidlegare Kina-misjonær), og eit par av hans medarbeidarar – Rune Mjøhus (prosjektleiar for Aust-Afrika) og Kurt Arild Ohma (Peru-misjonær), har respondert positivt på å skrive om den ressurs Misjonsskolen/FiH har representert for dei som misjonærar. Dei er spesielt spurde om å kommentere kva PT- og misjonsfaga har betydd. Om dei er representative for de mange misjonærane som Fjellhaug har utdanna, er ikkje lett å seie. Lytte til dei bør vi likevel.

Dosent i praktisk teologi, Egil Sjaastad, gir oss så eit historisk oversyn over den praktiske teologiens plass i studieplanane for FiH (tidlegare Fjellhaug Misjonsskole) frå 1990-talet til i dag. Han kommenterer artiklane til dei tre misjonærane/misjonsleiarane og konkluderer med at FiH så absolutt treng dei praktisk-teologiske faga som obligatoriske emne. I neste artikkelen forsøker undertekna å trekke nokre konklusjonar vedrørande misjonsfaga sin plass på FiH i åra som kjem – med bakgrunn i dei same tre artiklane. Misjonsfaga er mitt fagfelt.

Til slutt under temakretsen PT- og misjonsfag på Fjellhaug inkluderer vi ein kort presentasjon av NLMs nye prinsippdokument om diakoni. Dette representerer eit fagelement som FiH så absolutt bør gje meir plass – der både PT og misjonsfaga er involvert.

Så til den andre temakretsen i dette nummeret: Først har vi ein artikkel av dosent Birger Løvlie som skriv om Den norske kyrkja (Dnk) som folkekyrkje. Kva inneber det?

I siste artikkelen, av underteikna, vert det reflektert over NLMs tilhøve til Den norske kyrkja (Dnk) og læreforfalllet som der finn stad. Eller meir presist sagt: Misjonsvennene/kristenfolket sitt tilhøvet til sin lokale kyrkjelyd i Dnk i den noverande situasjonen. Kva råd kan ein gje kristenfolket i denne situasjonen? Kva bør og kan NLM gjere? Har det nyoppretta NLM trossamfunn noko å bidra med i denne situasjonen?

Rektor på FiH har heile vegen hatt plass i *Innsyns* redaksjonsråd. Ketil Jensen gjekk av som rektor i oktober, og gjekk dermed ut av redaksjonsrådet. Vi takkar Ketil for godt samarbeid. Kjell Jaren har også bedt avløyning. Begge vert hermed takka for gode råd og vink til redaktøren.

Elles takkar eg av som redaktør etter å ha redigert *Innsyn* i sju år – frå og med nr. 1/2009. Kven som skal ønskjast velkomen til å overta, er eg ikkje heilt sikker på. Det må eigarane av tidsskriftet avgjere. Det som synest klart, er at *Innsyn* no vert slått saman med DBIs *Scandinavian Evangelical E-Journal*. Dessutan vil det bli slutt på papirutgåva. *Innsyn* vil heretter berre bli publisert på nettet. Til gjengjeld vil det kome i ei meir nettvennleg utgåve enn den noverande. Men «gamle» nummer av *Innsyn* – til og med dette nummeret – vil vere å finne på sin faste nettplass – på FiH sine nettsider under forskning. Sjå: <http://fih.fjellhaug.no/forskning/innsyn/> Her ligg mykje godt stoff tilgjengeleg gratis for alle.

Takk for meg! Vi ønskjer den nye redaksjonen lukke til vidare!

Arne Redse

Hva fikk jeg bruk for av det jeg lærte på Fjellhaug?

*Hjalmar Bø
Leder av NLM Utland*

Innsyn har utfordret meg til å si noe om hvordan den praktisk-teologiske og den misjonsfaglige utdanninga på Fjellhaug kom til nytte i min tjeneste ute. Før jeg gjør det, har jeg lyst til å komme med noen betraktninger ut fra erfaringer under og etter studietiden på Fjellhaug.

Jeg studerte på Fjellhaug fra 1988 til 1993. Først gikk jeg ett år på bibelskolen og deretter fire år på misjonsskolen. Studentene den gang søkte først om å bli tatt opp på misjonsskolen. Etter ett år gjensidig prøvetid, ble vi så antatt som misjonærer i NLM og plassert i et misjonsland i løpet av misjonsskoletiden. Jeg ble plassert i Kina som teltmaker og forberedte meg derfor på at jeg måtte ta videre studier etter Fjellhaug med tanke på denne tjenesten. Dette har gitt meg noen erfaringer som student også etter Fjellhaug-tiden.

Første delen av denne artikkelen dreier seg altså om mine personlige erfaringer som student på Fjellhaug og etterpå i USA. I andre delen av artikkelen vil jeg så si noe om hvordan den praktisk-teologiske og den misjonsfaglige utdanninga på Fjellhaug kom til nytte i min tjeneste ute. Jeg vil så avslutte med noen personlige refleksjoner om hva FiH bør prioritere framover. Jeg reflekterer over dette som leder for NLM Utland, men artikkelens innhold representerer likevel bare mine vurderinger. Den er ikke drøftet i noen organer i NLM.

Erfaringer under og etter studietiden på Fjellhaug

Begynnelsen av 90-årene var en turbulent tid på Fjellhaug. Jens Olav Mæland publiserte en etikkbok som førte til store debatter på Fjellhaug og i NLM. Som student på Fjellhaug merket jeg godt at det var sterke spenninger mellom lærere og delvis mellom studenter. Dette reflekterte jeg nok ikke så mye over mens jeg gikk på Fjellhaug, men etter at jeg dro til USA for å studere til en mastergrad, fikk jeg nok sett dette i et annet lys. Jeg studerte ved et av de store evangelikale

universitetene i USA. Her gjorde jeg tre viktige oppdagelser. (1) Det å si at jeg er en «luthersk kristen» plasserte meg i bås med folk som var relativt liberale. (2) Selv om jeg hadde studert teologi i fire år, var det mye jeg ikke kunne. Her stilte de helt andre spørsmål. Det jeg hadde studert var ikke på kartet. (3) Jeg opplevde en takhøyde som jeg ikke kjente på Fjellhaug. Her var jeg i mindretall og måtte argumentere for mine synspunkter. Men det gikk greit å være uenig.

Hvilke konklusjoner trekker jeg av disse erfaringene? Jeg tror det er veldig viktig at Fjellhaug har kontakt med den evangelikale delen av den kristne kirke. Fjellhaug bør samarbeide med universiteter og høyskoler i USA, England og i det globale sør. Det er viktig at studentene får møte lærere fra andre sammenhenger og at de har mulighet til å ta deler av studiet i utlandet. Dette vil åpne opp for andre impulser og nye spørsmålstillinger. Når det gjelder min tredje erfaring – om mangelen på takhøyde – tror jeg det hadde noe å gjøre med tidspunktet jeg gikk på Fjellhaug. Det at det var så store spenninger på Fjellhaug og i NLM, førte nok til at mange var redde for å bli plassert i en bås. Jeg vil tro at omleggingen av Fjellhaug til høgskole har økt skolens bevissthet rundt dette tema. Personlig vil jeg si at det er viktig for en misjonær å lære seg til å måtte forsvare sine overbevisninger overfor mennesker som tenker annerledes. Jeg tenker derfor at det er bra at FiH i dag har et mangfold av studenter.

Hvordan kom den praktisk-teologiske og den misjonsfaglige utdanninga på Fjellhaug kom til nytte i min tjeneste ute?

Mitt inntrykk var at Fjellhaug ønsket å utdanne misjonærer på en praktisk og relevant måte. Det var positivt at skolen hadde misjonærer med fersk uteerfaring som lærere. Disse var ofte flinke til å gjøre undervisningen mer praktisk. Men hva fikk jeg bruk for?

Min tjeneste ute var i en interkonfesjonell setting. Som teltmaker var det veldig viktig at jeg visste hvem og hva jeg trodde på slik at jeg var trygg i møte med utsendinger med andre overbevisninger. Her opplevde jeg at Fjellhaug hadde gitt meg en god ballast slik at jeg kunne samarbeide bra med mennesker med ulike teologiske syn. Bibelfagene og systematisk teologi var viktige fag for å få en teologisk forståelse og tenkning. Fagene innen kirke- og misjonshistorie var også viktige for å få en bredere forståelse av de tradisjonene vi møtte ute i tjenesten.

Jeg opplevde også at missiologifaget gav meg en bra innføring i viktige missiologiske utfordringer og tolkningsnøkler. Her vil jeg likevel si at antropologistudiene i USA fikk betydning i møte med kinesisk kultur. Jeg tenker derfor at fag som antropologi, tverrkulturelle studier og andre religioner burde hatt en mye større plass i studiet. Jeg skulle også ha ønsket at misjonsfokuset gjennomsyret alle fagene mer enn det gjorde, selv om jeg synes mange lærere gjorde sitt beste.

I 1991 vedtok NLM dokumentet «Prinsipperklæring om misjon» som har vært retningsgivende for NLMs ytremisjonsarbeid siden. I dette dokumentet snakkes det i punkt 10 om forholdet mellom evangelisering og sosialt arbeid. Dette er et punkt der NLM har opplevd store spenninger på de ulike feltene, og min påstand er nok at noe av grunnen til det er at dette ikke ble godt nok undervist i på Fjellhaug. Vi hadde lite undervisning om sosialt arbeid, bistand, diakoni og en helhetlig forståelse av misjonsbegrepet.

I praktisk teologi opplevde jeg at vi hadde mye fokus på sjelesorg og det å hjelpe mennesker i livs- og troskriser. Dette var lærdom som var nyttig og som jeg har fått mye bruk for, spesielt i min tjeneste som feltprest og lærer på en internatskole i Norge. Det jeg har savnet var et større fokus på møte med mennesker som har et annet verdensbilde. Hvordan formidler vi evangeliet i en skamkultur, eller hvordan forholder en kristen seg til fedredyrkelsen? Vi hadde noe undervisning om dette, men jeg tror det hadde vært bra om vi knyttet dette til praksis i et flerkulturelt Norge.

Vi hadde prekenlære og lærte mye om å stå på en talerstol. Jeg har fått mye bruk for det i Norge, men i min tjeneste som teltmaker har jeg kun preket for utlendinger i den internasjonale kirken. Vi burde hatt et mye sterkere fokus på evangeliefremføring og diakoni i møte med mennesker. Her opplevde jeg at mine studier i USA var mye mer praktiske og relevante for å forberede meg til den tjenesten jeg skulle inn i. USA har en annen studietradisjon som er mer oppgaverelatert med vurderinger underveis i studiet. Det er også en tettere oppfølging av studentene, spesielt på masternivå. Her hadde vi også et mer internasjonalt miljø som gjorde at vi fikk praktisert det vi lærte.

To viktige tema som jeg opplevde at vi lærte lite om på Fjellhaug, var ledelse og teamarbeid. Fjellhaug har alltid vært tunge på teologi og misjon. Veldig mange misjonærer havner i roller hvor de blir ledere og alle blir del av et team og misjonærfelleskap. Da jeg var ferdig med misjonsskolen i 1993, dro jeg rett på offiserkurs i forsvaret. Her ble vi sendt på en ukes lederkurs på Lista. Det ble en

veldig nyttig uke og lederne utfordret oss skikkelig slik at vi fikk oppleve nye sider ved oss selv. Jeg husker at jeg tenkte at dette burde Fjellhaug hatt med i studieplanen for å forberede studentene på tjenesten ute. Det er ellers viktig at misjonærutdannelsen har et fokus på dannelse og personlig utvikling som menneske. Jeg tror til og med at jeg skrev tilbake til rektor og anbefalte det.

Noen tanker om hva FiH bør prioritere fremover

Jeg har lest fagplanene til FiH og har prøvd å sette meg inn i studietilbudene. Selv har jeg vært gjesteforeleser noen ganger på FiH de siste årene. Jeg opplever nok at det er krevende å forstå helt hva FiH er og tilbyr i dag. Det er derfor vanskelig å gi en rettfærdig vurdering av dagens FiH. Dette blir mer å betrakte som mine personlige meninger.

FiH har også en annen registrering i dag ved å være høgskole. Det har endret skolen dramatisk fra den misjonsskolen jeg studerte på for over 20 år siden. På nittitallet støttet jeg veldig at misjonsskolen skulle få offentlig akkreditering. Det er viktig at studentene får en godkjent kompetanse. Likevel ser vi i dag at dette har hatt en pris og at Fjellhaug som skole er endret. De akademiske kravene er mye høyere for ansatte og studenter, studentsammensetningen er mye bredere, studiet er åpent for ikke-kristne og folk fra andre religioner, studentene har ingen forpliktelser overfor eierorganisasjonen og studietilbudet er mye bredere. Jeg tenker at mye av dette er positivt, men min påstand vil være at FiH har svekket sin rolle som utdanningsinstitusjon for misjonærer sammenlignet med den misjonsskolen jeg begynte på i 1989.

FiH har likevel en viktig rolle å spille i utdanning av misjonærer dersom studentene velger de misjonsfaglige emnene og de praktisk-teologiske fagene. Slik jeg forstår fagplanen er veldig mange av disse fagene blitt valgmuligheter for studentene og jeg får inntrykk av at mange studenter velger bort disse fagene. Jeg vet ikke grunnen til at fagene velges bort, men det kan være at de ikke oppleves relevante eller at de ikke gir nødvendig akademisk prestisje. Personlig synes jeg dette er trist og skulle ønske at alle studentene valgte disse fagene fordi jeg mener de er veldig viktige. Som leder for NLM Utland tenker jeg det er veldig bekymringsfullt at mange av de studentene som går på FiH ikke får undervisning i disse fagene. Er studentene fra FiH utdannet til å bli misjonærer, eller må NLM sende dem på kurs etterpå for å gi dem tilstrekkelig utdanning i missiologi og praktisk teologi?

NLM Utland har levert inn en anbefalt fagkombinasjon for studenter som ønsker å bli misjonærer i NLM. Det kan være at NLM Utland skal kreve at studentene som ønsker å reise ut for oss velger disse fagene. Jeg er usikker på om hvilket handlingsrom FiH har til å gjøre flere at disse fagene obligatoriske, men jeg tenker at det ville ha styrket misjonsfokuset på skolen.

Antallet norske misjonærer har gått drastisk ned de siste 30-40 årene. Antall utsendinger i NLM har også blitt redusert. Da jeg gikk på misjonsskolen, var Norge et av de landene som sendte flest misjonærer ut fra befolkningsgrunnlaget. I dag er det helt andre land som topper den statistikken. Men, vi sender fortsatt mange misjonærer fra Norge, og NLM ønsker å være en sendeorganisasjon fremover. NLM trenger teologer fra FiH i fremtiden. Samtidig ser en at misjonærbehovene har endret seg over tid. Vi arbeider i dag i flere land som er stengt for tradisjonell misjon, og hvor vi rekrutterer kristent fagpersonell. Det er likevel viktig at disse også har en solid teologisk og missiologisk kompetanse og her kan FiH være viktig. I andre land har en også sett at misjonsskoler/høgskoler tilbyr fagutdanninger som kan gi arbeidsmuligheter som teltmakere i stengte land. Da jeg selv tok en slik utdanning i USA, var studiet utviklet til å utruste teltmakere og fagpersoner som skulle arbeide internasjonalt eller i et flerkulturelt USA. Jeg tenker at FiH også bør ha et sterkt fokus på at de ønsker å utdanne personer som vil kunne gjøre en forskjell som teltmakere eller som fagpersoner i det flerkulturelle Norge.

Vi er alle klar over at det å drive en liten høgskole er økonomisk veldig krevende. FiH erfarer det. For å øke studentantallet må høgskolen tilby et bredt studietilbud og få en sammensatt studentmasse. Det er veldig avgjørende hvilke samarbeidspartnere FiH velger. FiH må ha gode internasjonale samarbeidspartnere som kan tilføre skolen utdanning av høy kvalitet og gi studentene vide erfaringsmuligheter. Dette tror jeg blir veldig viktig for å utdanne misjonærer fremover.

Jeg er takknemlig for årene jeg fikk på Fjellhaug. De fikk bety veldig mye for meg. Jeg møtte min kone der, og faglig fikk jeg med meg mye som har preget meg. Som denne artikkelen viser, er jeg glad for at jeg fikk med meg mange ting som jeg opplever har vært nyttig for min tjeneste. Fremtiden for FiH er spennende, og det er viktig at skolen utvikles og kan fortsette å være et redskap for å utdanne misjonærer for utetjeneste og personell for tjeneste i et flerkulturelt Norge.

Hva har Fjellhaug betydd for min tjeneste ute?

Rune Mjølhus

NLM prosjektleder avdeling Øst-Afrika

Det var med høye forventninger til Fjellhaug jeg begynte der. På denne skolen skulle grunnlaget legges for en fremtidig internasjonal tjeneste. Fagkunnskapen var viktig å få på plass, samtidig som det for mitt vedkommende også hadde blitt akkumulert en del erfaringer i livets skole. Mange spørsmål som jeg tenkte på, ville finne sine svar i teologien. Mange svar lå og ventet på å bli oppdaget. Nå bør det legges til at jeg nok ikke er noen lidenskapelig teolog, men ser fagene mer som en viktig basis for min tjeneste – noe som jeg må kunne for å tjene ute. Min faglige hovedinteresse har alltid vært medisin, underlig nok, men jeg ble ikke lege. Jeg tror det hele var ledet, så enkelt er det.

Utbytte av studiet på Fjellhaug for misjonsarbeidet

Misjonshistorie ble interessant – et fag som førte meg tilbake til opphavet til moderne misjonstenkning. Hvilke rasjonale lå til grunn for utviklingen frem til i dag? Hvordan kjempet fedrene med langt mindre ressurser enn oss? De så at misjon var nødvendig. Relevansen er åpenbar. Det ligger mange skjulte skatter i misjonshistorien. En blir ydmyk i møte med denne historien, samt at en åpenbart kan lære av feil som har blitt begått. Enkelte tankerekker er fullt mulig å anvende den dag i dag. Arbeidet er jo tuftet på hva Gud drev mennesker til gjennom sitt ord. Folk ble kalt og sendt, før som nå.

Misjonsfagene på skolen ble viktige. Om de i utgangspunktet virket tørre og teoretiske, så ble det blåst liv i stoffet da vi kom ut på feltet og så utfordringene på nært hold. Mange av de utfordringene en møter i dag, møtte også tidligere generasjoner misjonærer. Å ha lest om dette, og løsningene de fant, gir en gode ideer. En slipper å finne opp kruttet på nytt. Det er ikke tvil om at det er praktisk nyttig å sette seg inn i misjonsfagene med tanke på at en faktisk nesten daglig møter utfordringer på felt som på en eller annen måte kan relateres til enten

misjonsfagene – misjonshistorie, misjonsteologi og misjonsstrategi, eller til de praktiske teologiske fagene – homiletikk, trosopplæring og sjelesorg. Jeg var vel ikke akkurat den som ville karakteriseres som fagidiot på skolen. Jeg var mere praktisk rettet og brukte mye av fritiden min til et sterkt engasjement for misjonen i Norge. Som daværende rektor, Ola Tulluan sa det til meg en gang: «Du blir neppe noen forsker!» Og det hadde han rett i. Likevel så vil jeg si at studiet fikk betydning for tjenesten – stor betydning. Som misjonær har jeg hatt ulike oppgaver. Det har vært som evangelist og prest i distrikt, som menighetsplanter under den nasjonale kirken i Tanzania (ELCT), sokneprest i ELCT, og nå sist, stedlig representant for NLM i Øst-Afrika. I samtlige stillinger har jeg hatt glede av fagene som jeg var innom på Fjellhaug.

De teoriene vi var innom fikk liv og praktisk nytte på feltet. Jeg undrer meg nesten når jeg skriver det, men slik ble det. Jeg møtte tidlig på utfordringer i kirken jeg ble sekondert til. Det er nå en gang slik at vi er født etter syndefallet alle sammen, og da finner man utfordringer på alle plan. At det er skuffende å møte en kirke av falne mennesker, er en kjensgjerning. Når en tenker etter, tar et skritt til siden og ser på hvor en kommer fra, så er det jammen utfordringer her i Norge og.

Dåpssynet, forvaltningen av nådemidlene, prestedømmet og evangeliet – alle feltene ble berørt. Hva gjør du når du møter en mann som vil døpes, som har fire koner? Kirken sa da at en slik mann ikke kunne døpes, bare konene. Teoriene om dåpens betydning klikker da inn. Viktigheten av vann og ånd Det førte til lange diskusjoner og arbeid fram mot en annen forståelse av dette. Vi fant frem til en løsning der en døver de polygame mennene, men setter strek ved det å ha eldsteverv i kirken. Sammen med kirken i Mara kunne jeg sitte og studere misjonshistorien, teologien og erfaringer fra andre områder i verden. Det hadde seg nemlig slik at dette problemet ikke oppstod først i Mara. Nei, mange hadde gjort sine gode og dårlige erfaringer tidligere angående det aktuelle problemet. Teoriene ble levende og applisert på livet.

Ta et eksempel fra strategitenkning. Når en har sju kirker og 18 prekenplasser i eget sokn, er det da fornuftig å starte opp enda flere prekenplasser? Du ser umiddelbart det urimelige i det. Men når du står midt oppi det, og folk spør deg om å komme, da er det verre. Da er det godt å kunne støtte seg til misjonsstrategier, og få på plass både det ene og det andre.

Jeg har blitt en forkjemper for disse fagene, i den grad jeg er involvert i noe misjonsteoretisk. For egen del og av egen erfaring, ser jeg hvordan misjonsfagene har fått betydning for meg i tjenesten på feltet, og ikke bare for meg, men også for mine kolleger i de nasjonale kirkene i Tanzania, Kenya og Etiopia, som dessverre har lagt mindre vekt på misjonsfagene ved sine teologiske institusjoner. Det er godt å kunne sitte ned sammen og ta frem teorier og erfaringer som får relevans for kirken helt andre steder enn der en selv kommer fra. Erfaringer fra Kina og Japan er relevante i Tanzania og Kenya. Oppdragsgiveren er den samme, basisen for tjenesten er den samme. Mennesker er på mange måter like, og en ser ofte store likheter mellom kirkene rundt i verden til tross for enorme forskjeller kulturelt.

Hvor vidt disse fagene fikk nok plass i studiet da jeg gikk på Fjellhaug, skal jeg ikke påstå at jeg husker. Jeg vet at jeg hadde dem, og at det var grunnen til at jeg satte meg inn i dette. Jeg vet at det har fått betydning for meg i min tjeneste, ikke bare meg, men og mine nasjonale kolleger. Jeg er overbevist om at disse fagene er nødvendige for en som skal bli misjonær. Misjonsfagene utgjør vel den store forskjellen på en misjonsskole og en hvilken som helst annen teologisk utdanning.

Så er vi kalt til å fostre nye misjonærer for arbeidet både i Norge og i resten av verden. Misjonsteoretiske fag binder teologien til det praktiske, det levde livet. Det var flere ganger i arbeidet ute at jeg tenkte jeg skulle hatt mer av disse fagene mens jeg gikk på Fjellhaug. Jeg har aldri tenkt at det ble mye. Jeg hadde blant annet et inderlig ønske om at vi skulle ha hatt mer om trosopplæringspedagogikk da jeg som ny misjonær plutselig stod med 102 dåpskandidater som skulle læres opp. Eller, hvordan skal jeg forholde meg til en kirke som i utstrakt grad (overdreven?) benytter seg av kirketukt ved å nekte menighetsmedlemmer nattverd? Når en kastes ut i arbeidet som misjonær i en slik kirke, skal en i teorien være klar til å takle et slikt spørsmål. Suksessfaktoren blir betydelig høyere om en har vært innom problemet i relevante misjonsfag på Fjellhaug.

FiHs oppgave i dag – noen refleksjoner

Fordi jeg har erfart at misjonsfagene og de praktiske teologiske fagene har betydd mye for meg i min tjeneste, er jeg bekymret for en utvikling der det ser ut til at studenter på FiH velger bort slike fag. Jeg er redd at forskjellen mellom

Fjellhaugs master og mastere fra andre steder utviskes. Da har vi vel egentlig tapt noe?

FiH bør vektlegge de praktiske teologiske og misjonsfaglige emnene og gjennom disse fremme sitt særpreg. Vi er en organisasjon som jobber godt på grasrota. Vi har historisk sett vært en lekmannsbevegelse, og vi er det fortsatt. Jeg er inderlig glad for at vi har mennesker i vår organisasjon som arbeider med teologi på heltid, og jeg er også glad for at NLM satser på et høyt nivå på den teologiske utdannelsen ved FiH. Det har skjedd mye de siste årene på det feltet. Det er bra og nødvendig i den tiden vi nå lever i. Likevel er jeg bekymret for en utvikling der særpregene ved en misjonsrettet teologisk utdanning utviskes. De misjonsfaglige emnene binder jo Bibelens teologi til det praktiske livet i misjonen og på bakken. Det er her vi ser den mest direkte relevans for egen tjeneste, og det er her en kan få med seg viktige verktøy til en tjeneste på misjonsfeltene. De praktiske teologiske fagene har samme karakter. Det er fag som vil gi praktisk hjelp i en tjeneste for å nå mennesker. Dersom en ikke vet med seg selv at en skal undervise på et seminar eller forske på teologi, så må en vektlegge de fagene som kan gi en praktisk nytte i den videre tjenesten. Det kan hende de ikke har den samme status som mange andre fag, men vi må kunne se bort fra det, og innrette oss mot det som vil være tjenlig for oppdraget vi skal utføre videre i livet.

For å kunne få en enda større relevans, vil det med dagens teknologi og kommunikasjon være enklere å gjøre disse fagene enda mere spisset mot organisasjonens aktuelle misjonsfelt. Vi har et hav av erfaringer på de ulike feltene, som helt klart er relevante for utdannelsen på FiH. En kunne arbeidet med spesifikke utfordringer, som studenter og lærere ved FiH kunne satt seg inn i og forsøkt å løse sammen med medarbeiderne på grasrotplanet ute. Tenk om en kunne lykkes i å bygge opp en dialog mellom feltene og FiH der en utvekslet erfaringer og kunne yte hverandre praktisk opplæring og hjelp? Slik kunne en akkumulere erfaringer fra NLM sitt arbeid som så kunne deles med andre, og som kunne bli en del av utdannelsen til de som går på FiH og tenker på en tjeneste i NLM. Problemstillingen om at jeg ikke skulle kunne døpe en mann i Mara fordi han hadde fire koner, kunne jeg for eksempel sendt hjem til FiH – til lærerne og studentene der. Så kunne vi sammen forsøke å finne en løsning i lys av det vi kan lære og hente fra teologien og misjonsstrategien – og misjonshistorien (ulike løsninger på et problem mange har møtt før).

Jeg er nok av den oppfatning at de omtalte fagene bør være obligatoriske ved FiH. Skolen er en institusjon som skal utdanne misjonærer for NLM, og står således i en særstilling. Det vil jo da være nærliggende å si at den i størst mulig grad bør ha et særpreg som er relevant for NLMs tjeneste.

FiH er viktig for NLM. Det har blitt gjentatt mange ganger og i ulike fora. Likevel er jeg redd for at FiH nedtoner sin relevans dersom en i stadig større grad legger vekk sitt særpreg og sin spesifikke innretning mot misjonstjenesten. Dersom en legger opp til at det meste skal være likt med andre teologiske utdannelser og grader, og legger vekk det som gir særpreg og en spesiell innretning, da blir en til slutt ikke så relevant for NLM som en var ment å skulle være.

Artikkelen omhandler misjonsfag og praktiske teologiske fag. Det er ikke til forkleinelse for de andre fagene, men jeg frykter en utvikling der vi devaluerer oss selv ved å devaluere disse fagene til å bli valgfag. En skulle tro at de fleste studentene valgte disse fagene, men erfaringen er det motsatte. Det i seg selv bør være et varsku. Om studenter velger FiH fordi de vet at den har et preg som vektlegger misjonsfagene og praktiske teologiske fag, da er det mer sannsynlig at NLM får nytte av studentene i tjenesten videre.

Det er snublende nært å tenke for mange at dersom FiH ikke har noe særpreg, kan en like godt sende studentene til andre institusjoner og heller legge til noen få ting på slutten av utdannelsen sin som vil gi dem NLM-preg. Jeg er ikke helt der, men jeg ser argumentet.

Med utviklingen i misjonen inn mot lukkede områder, er det enda viktigere at den teoretiske kunnskapen er på plass før en er i gang med arbeidet på feltet. Det blir begrenset hvor fri dialog en kan ha om slikt ting fra tjenestestedet.

La det være sagt at jeg på ingen måte yter alle rettferdighet med det jeg skriver. Det er mange argumenter som ikke er blitt belyst, og utfordringer som ikke er blitt berørt. Mitt anliggende er å slå et slag for FiH som en institusjon i nær kontakt med organisasjonens behov for målrettede teologer som på en relevant måte er blitt utrustet til tjeneste i verdens viktigste oppdrag: *Verden for Kristus*.

Fjellhaugs plass i forberedelsen til en misjonærtjeneste

*Kurt Arild Ohma
Misjonær i Peru*

Jeg er veldig glad for alle mine studier på Fjellhaug. Alle bibelfagene, de systematisk-teologiske fagene og gresk-faget har gitt meg en god utrustning for tjenesten i Sør-Amerika. Men aller mest har nok missiologien og de praktisk-teologiske fagene betydd for meg i mine oppgaver i Bolivia og Peru.

For noen år tilbake stod jeg bak talerstolen i menigheten Jesus Maestro i Cochabamba. Foruten å være en menighet er Jesus Maestro en stor barne- og ungdomsskole med mer enn 1000 elever. Denne kvelden var ca. 80 ungdommer samlet i kirkelokalet. Jeg hadde forberedt en andakt med utgangspunkt i fortellingen om Jona. Plutselig kommer noen ungdommer inn døren og setter seg på bakerste rad. De begynner å hviske med sidemannen som sender beskjeden videre til neste mann. Snart har hele ungdomsflokken hørt beskjeden. Noen blir helt stramme i masken, mens andre begynner å gråte. Jeg avslutter andakten og skolepastoren tar ordet.

Beskjeden kan ikke misforstås: En elev på skolen er akkurat funnet død i en vanntank like overfor skolen. Nå skal det være minnesamling hjemme i huset hans. Jeg blir invitert med.

Jeg kikker ned og ser at jeg er eneste person med shorts. Alle andre har bukser på. Kan man gå i minnesamvær med shorts? Jeg tenker vel at det ikke passer seg, men blir likevel med de andre ungdommene, og vi kommer snart frem til huset hvor denne eleven bodde.

Utenfor er det samlet mye folk, men alle ungdommene går inn i huset. Jeg er ikke forberedt på synet som venter meg. Midt i rommet ligger gutten. Rundt ham sitter foreldre, familie og venner. Det er hva jeg vil kalle en trykket stemning.

Hva gjør jeg nå? Skal jeg hilse på alle? Noen går bort for å ta på den døde, hvorfor gjør de det? Jeg trekker meg etter hvert forsiktig ut av huset. Da kommer guttens far bort til meg med noe rød drikke. Jeg kjører jo bil, inneholder denne alkohol? Jeg må jo høflig ta imot. De andre som står rundt meg tar i hvert fall imot. Så heller de litt av drikken på bakken. Hvorfor gjør de det? Jeg blir fortalt at det er en ofring til moder jord. Må jeg også ofre til moder jord? Er jeg uhøflig hvis jeg ikke deltar?

På en finurlig måte klarer jeg å tømme glasset uten å fullføre ofringen til moder jord, jeg vet om flere av NLMs ledere som har ofret til moder jord uten å vite det. Og så vender jeg tilbake til bilen min.

Hvordan bidrog misjonsfagene og de praktisk-teologiske fagene til å utruste meg i tjenesten i NLM?

2-3 ganger har jeg i samtaler med kirkens øverste ledere måttet børste støv av Nestle-Alands *Novum Testamentum Graece*. Enkelte ganger har jeg også hatt bruk for det jeg lærte på Fjellhaug om sakramentene, men hundrevis av ganger har jeg havnet i situasjoner hvor verken den systematiske teologien eller grunnteksten har kunnet hjelpe meg. I studentmiljøet på Fjellhaug kunne man nedprioritere og til og med le av bøkene til Paul G. Hiebert, men for meg i min tjeneste har det jeg lærte av «casene» til Hiebert hjulpet meg mye.

Etter språkskolen fikk jeg arbeidsoppgaver som pastor i en lokal menighet i Cochabamba. I denne settingen fikk jeg bruk for alt jeg hadde lært i de praktiskteologiske fagene, men utfordringene var større enn jeg kunne forestille meg. Å drive sjelesorg er f.eks. veldig vanskelig i møte med ekstrem fattigdom. Hvis jeg skulle nevne et savn fra mine studier på Fjellhaug så måtte det derfor være et fag som *diakoni*. Det er mulig det var et fag som jeg valgte bort, men det burde jeg i så fall *ikke* gjort.

Til og med de tre oppgavene jeg i min studietid skrev om polygami, har jeg fått bruk for. Selv om dette ikke er like vanlig i Bolivia/Peru som noen steder i Afrika, så har jeg møtt på problemstillingen flere ganger som pastor i Bolivia, men også i løpet av de to årene jeg har vært i Peru.

Kritikk fra de nasjonale kirkene i Peru og i Bolivia mot det teologiske seminaret Setela

De nasjonale kirkene i Peru og Bolivia har flere ganger kritisert misjonens teologiske seminar Setela for at vi ikke utdanner pastorer, men teologer. Det samme må vel kunne sies om Fjellhaug. En lærer sa til oss at når vi hadde studert gresk, så var vi for teologer å regne. Jeg har vel aldri følt meg som noen stor teolog, men jeg følte meg i hvert fall ikke ferdig utdannet pastor etter endte studier.

Nå vil vel vi si at en teolog også kan brukes som pastor, men der vil de nasjonale kirkene bare være delvis enige med oss. Som pastor i en kirke i Sør-Amerika kreves mye mer enn bare teologisk innsikt. Medlemmene krever av pastoren at han regelmessig kommer på besøk, de søker sjelesorg for de utroligste ting, man møter korrupsjon, man blir innblandet i konflikter mellom kristne brødre, man må megle i utroskapsaker, man må gi råd i forbindelse med barn utenfor ekteskap, osv.

I tillegg kommer man til et samfunn som er bygget opp på en annen måte enn Norge. I Sør-Amerika møter man kraftige klasseskiller og dette må man som nordmann også forholde seg til. En som stammer fra Quechua-folket kan vanskelig være leder for mennesker som har et spansk etternavn. Hvem kunne tro at et etternavn er så viktig at det lønner seg å bytte navn til Aragon dersom man opprinnelig heter Mamani?

Et annet spørsmål mange misjonærer har stilt seg er: Hvorfor kommer peruanerne aldri på besøk til oss, og hvorfor inviterer aldri noen oss hjem til seg? Et av svarene på dette kan være hudfarge og øyefarge. En fra en lavere klasse kan ikke invitere seg selv til noen fra et høyere klasselag. Vedkommende kan heller ikke invitere en fra et høyere klasselag hjem til et mindre velstående hus. Skal man forstå noe av dette, må man sette seg inn i sør-amerikansk historie og kultur, som er et fagfelt man må sette seg inn i hvis man ønsker å forstå alt det som rører seg i det religiøse bildet. De fleste leserne av *Innsyn* har nok hørt om synkretisme, men hvordan dette preger samfunnet – langt inn i våre kirker – er nok de færreste klar over.

3. mai 2015 var det bare 20 mennesker samlet til gudstjeneste i menigheten «Luz divina» i Juliaca. Fra talerstolen ble det opplyst om at de resterende 30, som vanligvis deltok på gudstjeneste, nok var oppe ved Jesusstatuen. Der var de ikke alene. Mer enn 5000 mennesker var samlet på fjellet hvor Jesusstatuen

står. Der foregikk ofringer til Moder Jord, Jesus, Gud, Maria eller hvilke navn du nå vil bruke på denne «kraften». For mange peruanere er det umulig å skille disse tingene fra hverandre. Hvorfor er det blitt slik?

Da spanjolene kom for ca. 500 år siden, møtte de et allerede religiøst folk. Det andinske folk hadde sine andinske guder som de tilba. Disse kaltes ofte for «Apuer» og bodde på ulike fjelltopper. Da katolikkene kom fra Spania, ble det forbudt å tilbe «Apuene». I stedet satte de opp et kors på alle fjelltoppene og sa at fra nå av skulle det andinske folket tilbe korset. Sikkert av ulike grunner, blant annet språkbarrieren, så ble symbolet korset aldri fylt med innhold. Det eneste som skjedde var at «Apuene» skiftet navn. De skulle hete Jesus. Derfor er det mange i Sør-Amerika som i dag kjenner Jesus, men svært få som kjenner Bibelens Jesus. Hva gjør så den katolske kirken med dette? De blir med på de andinske festene. Ved siden av trollmannen eller sjamanen står den katolske presten og velsigner offergavene.

Jeg kunne ikke forberede meg på alle disse tingene på Fjellhaug, men jeg ble gjennom missiologien og de praktisk-teologiske fagene satt inn i et tankesett, en måte å se verden på, en måte å møte mennesker på, med respekt for at andre har en annen måte å gjøre ting på, som ikke nødvendigvis er dårligere enn min måte å gjøre det på.

Hvordan bør man vektlegge de missiologiske og praktisk-teologiske fagene på Fjellhaug?

Vi har flere ganger hatt besøk på feltet fra praksisstudenter fra Fjellhaug. Dette er som regel en god opplevelse både for feltet og for studentene, men min hypotese er at man raskt kan se på studentene hvilke fokus de har i studiene sine. Dette vises tydeligst på måten man møter de nasjonale medarbeiderne. Det er stor forskjell på studenter som vektlegger også de missiologiske og praktisk-teologiske fagene, og de som ikke vektlegger disse fagområdene.

Da jeg studerte på Fjellhaug, ble kona mi og jeg ganske tidlig i studiet plassert som misjonskandidater til Sør-Amerika. Jeg hadde derfor muligheten til å peile studiene inn mot tjenesten i Sør-Amerika. I den grad jeg hadde valgmuligheter fokuserte jeg på praktisk teologi og misjonsfag. Jeg leste meg opp på den katolske kirkes lære, og nedprioriterte fag som islam. I min tjeneste i Peru/Bolivia har jeg ikke angret på at jeg var så tydelig i mine prioriteringer.

Jeg skjønner at på Fjellhaug er de fleste missiologiske og praktisk-teologiske fagene nå blitt valgfrie. Dette trenger ikke bety så mye dersom man tidlig kommer i gang med en plasseringsprosess på et misjonsfelt. Da kan det til og med, som i mitt tilfelle, være en styrke å kunne velge bort noe annet til fordel for misjonsfag, men jeg synes det er trist hvis resultatet blir at ingen velger de praktisk-teologiske og missiologiske fagene.

Jeg tror alle misjonærer kan fortelle om feil de har gjort, som har fått negative konsekvenser for kirkene. Svært få av disse feilene tror jeg skyldes feil oversettelse av grunnteksten. Det meste av det vi gjør som får konsekvenser for kirkene våre, enten på godt eller vondt, skyldes kunnskap eller mangel på kunnskap til historien og kulturen i landet hvor vi bor.

Den praktiske teologien ved FiH – noen refleksjoner

Egil Sjaastad

Dosent i praktisk teologi ved FiH

De siste førti årene har disiplinen PT ved FiH¹ gjennomgått flere betydelige endringer. Da undertegnede ble hovedlærer for PT, begrenset fagområdene seg til homiletikk (prekenlære) og sjelesorg. Kateketikk – nå også kalt trosopplæringspedagogikk – var det ikke plass for. Mellom de to praktiske teologiske fagområdene og de direkte misjonsrelaterte fagene var det på det tidspunkt ikke noen direkte kontakt.

Homiletikk

Homiletikken ble betegnet som ett fag. Noen differensiering i ulike emner innen fagområdet, ble ikke foretatt. Den viktigste læreboken var Carl Fr. Wisløffs *Ordet fra Guds munn*. I 2001 kom min bok *Vi forkynner Kristus*. Den ble da hovedboken – supplert av tilleggsstoff fra andre bøker (av Wisløff, Olav Skjevesland, John Stott og Steinar Jakobsens analyse av radioprekener).

En hovedsak i faget har vært å gi studentene en smak på viktige problemstillinger som forkynnere må «kjempe med» – primært knyttet til vår egen kultur og vår kirkelige situasjon. I pakt med en luthersk forståelse ble det lagt vekt på forkynnelsen som nådemiddel. Underveis ble det lagt noe vekt på tekstarbeid med sikte på prekestolen.

Pedagogiske og psykologiske sider ved forkynnelsen og spørsmål om kommunikasjon fra prekestolen var tema som ikke kunne få stor plass innen de undervisningstimene som sto til rådighet. Studentenes januar-praksis i NLM ble

¹ Fjellhaug Internasjonale Høgskole (FiH) het lenge Fjellhaug Misjonsskole. Etter at vi fikk høgskolestatus ble betegnelsen Fjellhaug Misjonshøgskole (FMH). Da Hans Aage Gravaas var rektor, ble nåværende betegnelse (FiH) etablert.

etter hvert avviklet. Den formaliserte praksis studentene fikk, ble fra da av prekener som skulle holdes i klasserommet eller i en forsamling – med en viss evaluering av faglærer, medstudenter og eventuelle veiledere (for dem som holdt sine prekener utenfor Fjellhaug).

Homiletikken var – etter gammelt mønster – plassert mot slutten av det fireårige studiet. Etter at ordningen med treårig bachelor-studium ble innført, fikk homiletikk (i noen kull med tilføyelsen tekstverksted) sin plass i det tredje studieåret.

Planrevisjoner

Fra ca. 2002 kom prekenutfordringer ved ulike kirkelige handlinger noe mer i fokus. Fagbetegnelse ble «Homiletikk og kirkelige handlinger», senere «Menighet og forkynnelse». En ønsket å ta mer på alvor at misjonærer og forkynnere i Norge trenger en viss innføring i gudstjenestelivet i videre forstand. Ekklesiologien kom også sterkere inn – og en bok av Harald Hegstad sto sentralt i pensum.² En del studenter var i en tiårsperiode så heldige å få preke i Nordmarkskapellet og fikk dermed prøve hvordan det er å gjennomføre en gudstjeneste.

Under de siste revisjonene ved sammenslåingen med DBI (Dansk Bibel Institut, FiH DK) i 2012 ble både homiletikk og trosopplæringspedagogikk valgemne. Homiletikk har hyppigst vært satt opp i FiH DK. I tillegg til læreboken *Vi forkynner Kristus*, har noe stoff om kirkelige handlinger fått sterkere plass i pensum.

I masterstudiet kom homiletikken i første omgang inn som et historisk valgemne under betegnelsen Prekenhistorie. Her var Nørager Pedersens bok *Prædikenens historie* hovedbok. Studentene skulle i tillegg skrive og holde en praksispreken. Prekenhistorien ga en analyse av sentrale trekk i de ulike kirkehistoriske epokene – primært i de første hundreårene og innen den lutherske kirke etter reformasjonstiden. Et hefte med utdrag av prekener fra ulike miljøer det siste par hundre årene var også til vurdering innen dette emnet. Ved de siste revisjoner av masterplanene falt dette emnet ut.

² Harald Hegstad, *Den virkelige kirke*. Trondheim: Tapir, 2009.

Sjelesorg og diakoni

Sjelesorgen har aldri vært et omfattende fag ved misjonsskolen/FiH. Fagbøkene har variert. I undervisningstimene har en forsøkt å finne en balanse mellom på den ene siden klassiske tema som har med gudsforhold, frelsesvisshet mm. å gjøre, og på den andre siden mer psykologisk orienterte tema som selvbilde, skam osv.

Innen fagområdet har utviklingen også ved konservative institusjoner gått i retning av større fokus på grenselandet psykologi/sjelesorg. De siste årene har Anders Bergems bøker *Som epler av gull*. Bind 1-2 (Kolofon, 2011) stått sentralt på fagplanen.

På 90-tallet inkluderte faget innføring i tverrkulturell sjelesorg, knyttet bl.a. til Øyvind Eides bok *Pastoral Care in an African Village: An Introduction*.³ Da ble misjonsfokuset i PT til en viss grad ivaretatt. Fra ca. 2002 skulle studentene skrive en rapport om et sjelesørgerisk tema i forbindelse med noen ukers opphold på ulike misjonsfelt. Mange spennende oppgaver ble skrevet, men problemet var selvsagt at studentene nok ikke hadde forutsetninger for å gå dypt inn i de ulike tema.

En periode inkluderte sjelesorgen *Mitt familietre* der den enkelte student måtte tenke igjennom sin egen bakgrunn og dele med andre studenter det som ikke var for personlig. De senere år har en ivaretatt den mer personlige vinklingen i form av gruppesamtaler over *Min troshistorie*.

Sjelesorgfaget ble etter hvert koblet sammen med diakoni som før ca. 2010 ikke hadde vært eget emne ved FiH. Også innen diakonien har det vært mulig å få inn noe tverrkulturelt fokus. Men det todelte emnet har ikke mer enn 10 studiepoeng, så det er begrenset hva en kan ta tid til å gå inn på. Diakoni-delen forutsetter ekskursjon til diverse aktører på feltet, og studentene utfordres til å vurdere ulike diakonale tiltak.

Emnet har de senere årene vært valgemne i bachelorstudiet, obligatorisk har det bare vært for det som før kaltes ettårig misjonsskole (nå kalt «Bibel og misjon»). Den tverrkulturelle sjelesorgen har av plasshensyn falt helt ut.

³ Nairobi: Scripture Mission, 1988. Øyvind Eide var lærer ved Misjonshøgskolen i Stavanger.

Salmeskatt og kirkekunst

Et emne med dette navnet var i årene 2006-2011 valgemne i masterstudiet. Verken hymnologi eller kirkekunst har i min tid vært et obligatorisk fagfelt. Hva angår kirkekunst har en heller ikke hatt kompetente personer ved institusjonen til å ta seg av eventuell undervisning.

Kateketikk og religionspedagogikk/KRLE-didaktikk

Til fagfeltet PT hører også kateketikk eller kristen trosopplæringspedagogikk. Emnet religionspedagogikk kom inn i grunnfaget da vi fikk det godkjent i 1995/96. Det var da rettet inn både mot studenter som tok sikte på en lærergjerning og de som siktet mot en kateket-/trosopplærergjerning innen en menighet. At disse emnene nå tilhører valgemner som bare sporadisk settes opp, har selvsagt nedjustert deres betydning.

KRLE-didaktikken derimot er pr. i dag obligatorisk for de av førsteårsstudentene som tar årsstudium i KRLE. Her skal den offentlige grunnskolens KRLE-fag være hovedtema. Dermed må studentene forholde seg til en helt annen virkelighet enn den som tar sikte på opplæring i troen. Emnet kan tas av fjernstudenter – under forutsetning av at vi lykkes i å finne godkjent praksisplass for de ti timene i undervisningspraksis som forutsettes. Emneansvarlig etablerer kontakt med rektorer og praksislærere som vil følge opp studentene i denne praksisen. Den obligatoriske oppgaven studentene skal skrive og få evaluert, handler om å lage – og reflektere over – en undervisningsplan for tre-fire timer innen et eller annet tema på et eller annet alderstrinn i grunnskolens KRLE-fag.

Som et nærmøte med læreryrket gir dette emnet noen aha-opplevelser for studentene. De pedagogiske utfordringene i KRLE-faget er unike og utfordrende.

PT som «research science»

PT har internasjonalt fått mer og mer fokus på «research science». Masteroppgaver skal undersøke konkrete fenomener i kirkelivet ut fra vitenskapelig anerkjente prinsipper og metoder. Dette har i en viss grad nå blitt ivare tatt ved FiH. Undertegnedes hefte *PT – hva og hvordan* hører til som pensum i metodekurset for de masterstudentene som sikter seg inn på en PT-utfordring.

Vår nye PT-lærer, Robert Lilleaasen, er nå i siste fase nettopp med en doktoravhandling preget av «research science».

Større mangfold innen PT-emner

Oversikten nedenfor gir et bilde av det mangfold av enkeltemner innen PT som etter de siste revisjonene er kommet inn i våre studieplaner. Bakgrunnen for dette er selvsagt kravene til bredde i emner ved en høyskole, dessuten ønsker f.eks. fra NLM Ung og NLM Norge.

Listen ser omfattende ut, men de fleste av emnene har blitt valgt av så få studenter at faglærer har hatt veiledningstimer for studentene uten noen oppsatt undervisningsserie. Likevel: Både TM 1505, 1506, 1507, 1513 og PT501, 601 og MET 505 har vært gjennomført med til dels god respons, og eksamensresultatene viser at studentene har arbeidet grundig med emnene.

TM1503 Homiletikk og kirkelige handlinger (5 stp/ECTS)

TM1504 Ekklesiologi med menighetspraksis (10 stp/ECTS)

TM1505 Trosopplæringspedagogikk og barneteologi (10 stp/ECTS)

TM1506 Sjelesorg og diakoni (10 stp/ECTS)

TM1507 Youth Ministry (10 stp/ECTS)

TM1510 Misjonspraksis med feltstudium (10 stp/ECTS)

TM1512 Internasjonal misjon, diakoni og bistand (10 stp/ECTS)

TM1513 Kristen åndelighet (10 stp/ECTS)

TM1514 Barn, unge og kristen tro (10 stp/ECTS)

PT501 Menighetsbygging (obligatorisk)

MET505 Disiplinspesifikt metodekurs PT, (obligatorisk for dem som vil skrive master innen PT)

PT601 Organisasjons- og menighetsledelse (10 stp/ECTS)

PT602 Å forkynne Kristus i Det gamle testamente (10 stp/ECTS)

PT603 Fortellingsdidaktikk i trosopplæring (10 stp/ECTS)

Refleksjoner

Den siste revideringen av studiet, den offentlige godkjenningen av bachelor- og masterstudiet og integreringen av avdelingen FiH DK har skapt endringer i studieløpet for de ulike studieretningene. FiHs studenter representerer en mer sammensatt gruppe enn tilfellet var på 1980-90-tallet. I denne prosessen har de

klassiske fagområdene homiletikk, sjelesorg og trosopplæringspedagogikk blitt valgemner (med unntak av emnet Sjelesorg og diakoni i årsstudiet Bibel og misjon). Og de nye PT-emnene er nesten alle valgemner – bortsett fra masteremnet PT501 Menighetsbygging.

Refleksjonene fra Hjalmar Bø, Rune Mjølhus og Kurt Arild Ohma i dette nummeret av *Innsyn* er sterke signaler om at FiH igjen bør gjøre sentrale PT-emner obligatoriske. Studentene ser rett nok ut til å sette pris på at bredden av emner innen PT er blitt større. Men det blir noe tilfeldig hvilket valgemne den enkelte student eventuelt tar. De fleste velger bort alle (med unntak av det obligatoriske PT501). Dette bør drøftes ved nye planrevisjoner. De som tar sikte på en tjeneste i misjon og menighetsliv, bør ikke kunne velge bort de sentrale PT-emnene homiletikk, trosopplæringspedagogikk og sjelesorg.

Homiletikk, sjelesorg, trosopplæringspedagogikk, diakoni og emner med fokus på ekklesiologi har relevans for det jevne menighetsbyggende arbeid både «hjemme» og «ute». Dette samsvarer med tankene fra de tre misjonærene.

Dialogen med NLM Ung, NLM Norge og NLM Utland er viktig både når det gjelder PT-emner og forskning. Her bør impulser kunne gå begge veier. En åpen og vurderende holdning overfor nye trender tvinger seg fram. Fokuset på gudstjenesteliv er i pakt med utviklingstrekk innen det lavkirkelige Norge. En tydeligere link til missiologien vil også være på sin plass.

Et lite personlig hjertesukk: I lys av det store fokus på kristen sang/lovsang og på salmer i alt menighetsliv (fra barnearbeidet av) er det beklagelig at ikke refleksjon og besinnelse på dette fagområde avspeiles i vår studieplan. «Den hellige poesi» setter dype spor i kristnes erfaring og erkjennelse og er selv uttrykk for kristen erfaring og erkjennelse. Å besinne seg prinsipielt og teologisk på dette, burde derfor være selvsagt ved en institusjon som utdanner unge mennesker til tjeneste i menighetsbygging – selv om de for egen del ikke måtte være musikalske.

Gjennom det hele må FiH besinne seg på sin arv. Mye av fagstoffet innen PT som helhet er enten preget av en bred folkekirkelig teologi eller av en lite teologisk reflektert «how-to-do-it»-tenkning. Luthersk vekkelseskristendom må på mange måter finne sin alternative vei i dette landskapet. Dette må – især for noen av emnenes del – skje i en dialog med konservative ikke-lutherske institusjoner – slik Bø påpeker. Men L-en i NLM må frimodig tas på alvor.

Misjonsfaga sin plass ved FiH – nokre refleksjonar

Arne Redse

Professor ved FiH og ved HVO

Egil Sjaastad har ovanfor kommentert dei tre misjonsleiarane sine ytringar om PT-faga ved FiH i dei tre artiklane først i dette nummeret. Her vil eg berre heilt kort kommentere synspunkta som dei same tre gjev uttrykk for om misjonsfaga ved høgskulen og desse faga sin plass i høgskulen sine studieprogram. Litt faghistorikk kunne vere interessant å trekke fram, slik Sjaastad har gjort for PT-faga. Men tida strekk ikkje til denne gongen.

Vi bør for det første merke oss Hjalmar Bøs hjertesukk frå eige studium på Fjellhaug: «Jeg skulle ha ønsket at misjonsfokuset gjennomsyret alle fagene mer enn det gjorde.» Det har vore føreslege å inkludere misjonslæreboke *Missiologi i dag* i førsteårsstudiet. Kapitla om misjon i Bibelen kan inkluderast i bibelfagsemna, misjonshistoriekapitlet kan inkluderast i kyrkjehistorieemnet, og misjonsteologien kan inkluderast i truslæra og etikken. Dette er praktisert på Misjonshøgskolen i Stavanger. Dermed kan misjonsinteressa lettare vekkast og styrkast heilt frå starten av studiet.

Både Hjalmar Bø og Kurt Arild Ohma etterlyser diakoni som eige fag. Hjalmar Bø etterlyser ikkje minst handsaming av forholdet mellom evangelisering og diakonalt arbeid. Han peikar på at «Dette er et punkt der NLM har opplevd store spenninger på de ulike feltene, og min påstand er nok at noe av grunnen til det er at dette ikke ble godt nok undervist i på Fjellhaug.» Diakonifaget er likevel ikkje heilt fråverande. Diakoni er inkludert som eit tema i det obligatoriske masteremnet PT501 Menighetsbygging. Frå hausten 2016 vil NLMs nye prinsippdokument om diakoni bli inkludert i pensum for dette emnet. (Jamfør presentasjonen av dette dokumentet i førre artikkel i dette nummeret av *Innsyn*). Dessutan er diakoni inkludert i valemna TM1512 og TM1506 (for årsstudiet Bibel og misjon er dette siste emnet obligatorisk. Men det må vedgåast at svært få har valt desse emna.

Hjalmar Bø etterlyser dessutan eit emne om leiing og teamarbeid – som gjerne kan inkludere eit delemne om personlig utvikling/danning.

Bø meiner generelt om FiH at institusjonen har svekt rolla si som utdanningsinstitusjon for misjonærer. Samstundes påpeikar han at «FiH har likevel en viktig rolle å spille i utdanning av misjonærer dersom studentene velger de misjonsfaglige emnene og de praktisk-teologiske fagene.» Han gjer oss dessutan merksame på at «NLM Utland har levert inn en anbefalt fagkombinasjon for studenter som ønsker å bli misjonærer i NLM.» Denne bør studentar som siktar mot misjonærtjeneste, studere nøye.

Dei tre leiarane er ikkje i tvil: Dei sentrale (men no valfrie) praktiskteologiske faga (homiletikk, sjelesorg, trusopplæringspedagogikk og diakoni) bør saman med dei valfrie misjonsfaga – misjonshistorie og misjonsstrategi – framstå som opplagt obligatoriske fag i ei misjonærutdanning. Rune Mjølhus er «bekymret for en utvikling der studenter på FiH velger bort slike fag.» Det to andre deler denne bekymringa.

No må det seiast at ingen av lærarane ved FiH ønskjer å tone ned PT- og misjonsfaga. Sjaastad nemner kort i sin artikkel nokre av grunnane til at det er blitt som det er. Hovudgrunnen er finne i samkøyinga med Dansk Bibel Institut frå hausten 2012 av, som også Sjaastad nemner. Men heller enn å leite etter årsaker til uføre, må ein no leite etter gode løysingar.

NLMs nye prinsippdokument om diakoni

*Arne Redse
Professor ved FiH og HVO*

Tro virksom i kjærlighet: Prinsippdokument om diakoni for NLM

Dokumentet ble utformet av en skrivegruppe bestående av Rollaug Waaler, forstanderinne/daglig leder i Stiftelsen Bergen Diakonissehjem, Ole Morten Stavland, regionleder Indonesia, Japan og Kinaregionen, og Arne Redse, professor ved FiH og Høgskulen i Volda. Dokument gjennomgikk en prosess der det var ute på høring både i en større referansegruppe, blant misjonærene på misjonsfeltene, i regionene hjemme og blant fagpersonalet på FiH. Prinsippdokumentet ble godkjent i hovedstyret april 2015.

Innsyn gjengir her forordet som NLMs generalsekretær Øyvind Åsland har skrevet til prinsippdokumentet, samt innledningen til dokumentet – som sammenfatter den 20 siders lange teksten som dokumentet utgjør, i ni punkter:

Åslands forord:

Jesus lærte oss at misjon består av evangelisering og diakoni. Det har alltid vært viktig for oss i Norsk Luthersk Misjonssamband å understreke og etterleve dette. Hovedstyret vedtok i 2004 en strategimelding for diakoni i Norge. Nå har hovedstyret sett at det er tid for å streke under viktigheten av diakonien i både det internasjonale og hjemlige arbeidet, og utarbeide en helhetlig strategi.

Behovet for dette dokumentet har blitt aktualisert på ulike vis den siste tiden. Vi har skrevet en ny avtale med Digni (tidligere norsk bistandsnemnd for misjon) der dette etterspørres. Likedan opplever vi at partnere i ulike deler av verden gjerne vil vite hvordan vi tenker om diakoni. Vi lever i et samfunn der endringene skjer

fort, og flere misjonsfelleskap i Norge har etterlyst hjelp til å bli mer diakonale i sin tjeneste.

«Tro virksom i kjærlighet» har blitt til etter en prosess der mange har fått være med i høringsrunder. Hovedstyret ønsker at dette skal være et dokument som brukes aktivt i samarbeid med kirker og organisasjoner i utlandet, i misjonsfelleskap og ungdomslag, gjenbruksbutikker, skoler, barnehager og leirsteder i Norge.

Øyvind Åsland

Innsyn gjengir her innledningen til dokumentet – som sammenfatter den 20 siders lange teksten som dokumentet utgjør, i ni punkter:

- Ordet «diakoni» er flertydig i NT. Det refererer til flere begreper – fra kristen tjeneste helt generelt til mer spesifikke tjenester.
- Vi velger å la ordet «diakoni» dekke det vi kaller et *omsorgsorientert (karitativt) diakonibegrep* som vi definerer slik:

Diakoni er kristen omsorgstjeneste. Den inkluderer omsorg for lidende mennesker, for fattige, hjelpetrengende og for ensomme. Den inviterer til gjestfrie og inkluderende fellesskap. Den kan inkludere kamp mot urettferdighet og for myndiggjøring og forsoning. Den kan omfatte hjelp til opplæring og utdanning. Den kan inkludere arbeid for vern om skaperverket. Og alt dette bør omslutes av forbønnens tjeneste.

- Diakonien aktører/subjekter kan *klassifiseres* i tre grupper: (1) Den enkelte kristne, (2) den kristne forsamling, (3) kristne institusjoner og organisasjoner.
- Diakonien målgrupper er alle som trenger diakonens tjenester, uavhengig av tro, rase, kjønn eller andre skillelinjer. I praksis må det likevel prioriteres.
- Diakonien målsetning er at de som opplever at de trenger hjelp, får hjelp.
- Diakoni og evangelisering er to tjenester som Guds folk er kalt til. Begge tjenestene har egne målsetninger, står på egne ben og har hver sin egenverdi.

- Diakonien hører skaperplanet til, og praktiserer og demonstrerer Guds lov. Skal den kunne bekrefte evangeliet, må det *forkynnes* at den er uttrykk for tro virksom i kjærlighet.
- Misjonsbegrepet integrerer diakoni og evangelisering – i det vi gjerne omtaler som en helhetlig misjon.
- Misjonens bistandsinnsats er diakoni – fordi den er motivert ut fra den kristne tro. Statens bistandsinnsats er i seg selv ikke diakoni. Når en kan samles om felles verdier og målsetninger, kan en likevel samarbeide.

Prinsippdokumentet kan leses i sin helhet på denne nettsiden:

<http://www.nlm.no/nlm/ressurser/dokumenter/grunnregler-og-strategidokumenter/tro-virksom-i-kjaerlighet-prinsippdokument-om-diakoni-for-nlm>

Strøtanker om folkekirken

Birger Løvlie

Dosent emeritus i kirkehistorie, ved HVO

Folkekirkens talsmenn og -kvinner er aktive for tida. Aktører fra ulike sider innen kirkelandskapet er alle ivrige etter å vise at deres engasjement er et ekte folkekirketiltak. Dermed oppstår navn som Åpen folkekirke og Levende folkekirke, noe som i seg selv viser at ordet kan bety svært ulike ting. Dessuten viser det at ordet kan brukes som et honnørord med så selvsagte positive vibrasjoner at det kan brukes uten reservasjoner. Det er litt risikabelt, men kanskje et tegn på at teologien er sunket til et presisjonsnivå det må gjøres noe med. Et smykke som alle går med, skaper gjerne en mistanke om at ikke alt er ekte. Noe blir underkommunisert når ordet «folkekirke» er i bruk.

Dette kan illustreres med det som skjedde da Gjønnnesutvalget avgav sin innstilling i 2006.¹ Utvalget var blitt nedsatt i 2003 for å vurdere statskirkeordningen. Utvalget delte seg i et flertall og to mindretall. Flertallets innstilling fikk overskriften *En lovforankret folkekirke*. Det ene mindretallet kalte sitt forslag *En selvstendig folkekirke*, mens to medlemmer gikk inn for det de kalte *En grunnlovsforankret folkekirke*. Mellom disse tre alternativene ligger en mengde store og viktige forskjeller; det eneste reelt like er at alle tre forslagene er begrunnet i at forslagsstillerne vil styrke folkekirken. Dernest synes det klart at ordet «folkekirke» ikke har primært med kirkeordning å gjøre; folkekirken kan være både styrt av staten, men også være selvstendig.

Gjønnnesutvalget endte med tre mulige varianter av folkekirken, og i den politiske prosessen seiret det tredje alternativet. Folkekirke uttrykker Grunnlovens forståelse av kirken. Med grunnlovsendringene fra 2012 er Den norske kirke definert som en «Evangelisk Luthersk kirke, Norges folkekirke». Grunnlovsendringene i 2012 handlet både om at staten skulle være uten en

¹ NOU 2006:2. Til det følgende se særlig s. 159-170.

offentlig religion, og at kirken skulle fristilles fra det statlige styret. Den fikk fortsatt en plass i Grunnloven, underlagt Stortinget, som bevilgende og lovgivende myndighet.

Folkekirkebegrepet uttrykker altså et politisk kirkesyn, tilpasset nasjonalstatens behov. I den engelske oversettelsen av Grunnloven er folkekirken blitt til «a national church». Det kjennes ubehagelig for mange, for kirken er etter sitt vesen *ikke* nasjonal. Det vet alle som er opptatt av misjon. Det er så elementært at det vet også de politiske myndighetene, men like fullt tillegges kirken en nasjonal rolle innenfor velferdsstaten. Det kom tydelig til uttrykk i stortingsmeldingen om stat og kirke i 1980. Der ble statskirkesystemet forsvart som velferdsstatens redskap til å møte folkets behov for åndelig velferd, og slik skulle kirken bli «en virkelig folkekirke», en riksdekkende kirke som kunne møte folket med de tjenestene folket trenger og ønsker.² Slik tenkte AP-regjeringen i 1980 og slik er Grunnlovens folkekirke blitt til. Dette kan presiseres slik: Når de politiske myndigheter bruker ordet «folkekirke», står det i motsetning til ordet «trossamfunn», det vil si kirker som styres av medlemmer som individuelt har sluttet seg til samfunnet. Myndighetene har nok rom for at Den norske kirke er et trossamfunn i den forstand at den er forpliktet på en trosbekjennelse, men Stortinget er fortsatt dens lovgiver og bevilgende myndighet. Våre politiske myndigheter bruker altså ordet «folkekirke» for å definere flertallets sosiokulturelle tilhørighet. Dessuten brukes det om den kirkeform som staten oppfatter som en viktig støtte til fremme av statens verdimeslige formål. Noen år etter den omfattende politiske behandlingen av stat-kirke-problematikken omkring 1980, skrev daværende biskop Andreas Aarflot nokså kritisk om statens forståelse av folkekirken. Staten manglet forståelse for den religiøse og åndelige dimensjon i folket, og manglet sans for kirken som Guds folk under Åndens ledelse.³ I dag uttrykker teologer større vilje til å tilpasse kirken til statens verdigrunnlag, uten å reflektere over at når staten definerer et verdimeslig formål, så er det en sekulær stat som gjør det.⁴

I det følgende skal jeg prøve å skille mellom to nivåer i kirkeforståelsen. Det mest grunnleggende nivået handler om kirkens vesen, mens det mer praktiske nivået handler om kirkens oppdrag. Det grunnleggende nivået kan bare bestemmes ut fra teologiske kriterier. Skriften alene forteller oss hva som er kirkens vesen, og der møter vi kirken som *de som kom til tro og ble lagt til*

² St. meld. Nr. 40 (1980-81), særlig kap. VI, s. 41-45.

³ Aarflot 1990: 190.

⁴ Schmidt 2015.

menigheten ved å bli døpt. Leser vi pinsedagsberetningen i Apg 2, er det ikke folkekirken vi møter, men derimot mennesker som rykkes ut av sin sosiale og kulturelle sammenheng og gjøres til medlemmer av et nytt folk, gudsfolket. Da jeg snakket om dette i en forelesning om kirkerett på presteseminaret i Kobe for noen år siden, gikk det plutselig opp for meg at jeg snakket om noe som studentene oppfattet som elementært. Da jeg så sa noe om motsetningen til Norge, der dåpen hører med til det å være en god borger i landet, begynte enkelte studenter å le overrasket.

Når Den norske kirke defineres eller definerer seg som folkekirke, står vi overfor et todelt problem. For det første må vi spørre om det hører med til kirkens evangelisk-lutherske vesen å være en nasjonal folkekirke, slik Grunnloven gir uttrykk for? For det andre bør det avklares om det er fruktbart å bruke folkekirketanken som utgangspunkt for kirkens oppdrag i vår tid.

Litt historikk

Historisk er folkekirkebegrepet nært knyttet til teologen Friedrich Schleiermacher (1768-1834), som brukte ordet i sin kritikk av keiserlige overgrep mot den prøyssiske kirken. Historikere som for eksempel Andreas Holmsen brukte det samme ordet om den norske middelalderkirken som folkets talsmann mot kongemakten.⁵ Det karakteristiske ved en folkekirke kan altså være en kirke som er sterk i folket mot staten.

I norsk sammenheng er nok ordet folkekirke et resultat av import fra Danmark og Sverige. I Danmarks grunnlov av 1849 ble den lutherske kirken definert som den danske folkekirke, noe som ble gjentatt i 1953. I Sverige fikk folkekirkebegrepet en egen klang i mellomkrigstida som en parallell til det sosialdemokratiske «folkhemmet». Dermed kom begrepet til heder og verdighet etter at det var blitt skandalisert av den nazifiserte tyske kirken, som hadde som mål å skape en mektig, altomfattende tysk folkekirke. Det er ikke tilfeldig at vi møter mer kritisk refleksjon omkring folkekirken i tysk teologi enn i Skandinavia. Noen av disse kritiske røstene vil jeg la komme til orde.

I arbeiderpartiregjeringens stortingsmelding om stat og kirke i 1980 er den sosialdemokratiske modellen like tydelig som i Sverige. Folkekirken ble framstilt som den åndelige siden ved velferdsstaten, noe den bare kunne være som

⁵ Holmsen 1961: 186.

statskirke. Som i Sverige og Danmark har statskirke og folkekirke altså vært to sider av samme sak også i Norge.

Grunnlovsendringene har ført Den norske kirke til statskirkesystemets minimum. I prosessen fram mot de politiske endringene kom folkekirkebegrepet mer og mer i bruk, ikke minst som en erstatning for det ubehaget som lå i å være statskirke. Det kunne være greit på mange måter å være statskirke, men man måtte samtidig vise at kirken var noe mer, at kirken hadde et oppdrag som var uavhengig av staten. Dette oppdraget gjaldt folket man var satt til å ta vare på.

Men så viser det seg, som så ofte ellers, at honnørord blir nedslitt over tid. Det var ikke lenger nok å være folkekirke, man skal nå helst være åpen folkekirke. Det gikk som i enkelte kommuniststater. Der var det ikke nok å være demokrati, man definerte seg som folkedemokrati. Det gjorde ikke disse statene mer troverdige. Slik også med folkekirkebegrepet – troverdigheten er avhengig av mer teologisk presisering enn det som ligger i adjektivet «åpen».⁶ Den mest velvillige tolkning av «åpen» går på det kvantitative. Folkekirken skal være åpen nok til å omfatte det store flertall av folket. En litt slemmere, men fullt mulig tolkning er at den som kaller seg selv åpen, indirekte sier at andre ikke er det. Men uansett om man kaller seg en åpen eller levende folkekirke, så dreier det seg om å supplere bildet av en kirke som er definert av staten, og å gi den et mer innbydende ansikt utad. Og uansett hva man kaller seg som kirke, er det ikke navnet som avgjør hvor inkluderende man er. Gudstjeneste-former og medlemmenes holdninger er viktigere.

Levende menigheter i stats- og folkekirken

Ubehaget har vært der siden 1900-tallets sekularisering gjorde statens kirkestyre teologisk problematisk. På 1960-tallet fikk reformbevegelsen ny vind i seilene, ikke minst takket være Bjarne Hareide (1908-1979). Han tok initiativ til utredninger som skulle presse fram større frihet for kirken. Både statskirkesystemet og folkekirketanken kunne bare aksepteres på betingelse av at Den norske kirkes vesen var å være en bekjennelseskirke. Både under og etter den andre verdenskrigen måtte Den norske kirke kjempe for sin rett og

⁶ Uttrykket åpen folkekirke har vært i bruk siden Kirkemøtet i 1988 vedtok at Den norske kirke skal være en «åpen evangelisk-luthersk folkekirke», Se *Årbok for Den norske kirke* 1989: 34.

frihet, men utgangen av striden om selvbestemt abort (1978) viste at man måtte forholde seg til å være styrt av en sekulær og pluralistisk stat.⁷

Allerede på 1960-tallet stilte Bjarne Hareide spørsmålet: «Hvordan kan man holde en folkekirke i et sekularisert folk?» Ytre sett var det ikke så verst, mente han, men solid oppslutning om kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vielse og gravferd, var blitt åndelig avkrefte og «profaneres daglig i vårt land».⁸ Folkekirkens eneste mulighet var etter hans mening at de dømte får en solid oppdragelse i kristen tro og liv gjennom heim, skole og kirke.

I nyere tid har forfatterne av verket *Norsk idéhistorie* karakterisert etterkrigstidens folkekirketanke som «urealistiske drømmer».⁹ Til forsvar for Hareide og hans medspillere bør det sies at de ikke talte reservasjonsløst om folkekirken. De brukte gjerne en geometrisk figur for å forklare sitt kirkesyn. De forestilte seg kirken som konsentriske sirkler, for å illustrere at i en kirke som dømper mer enn 90 % av alle barn i landet, har medlemmene svært ulik avstand til kirkens sentrum, som er den gudstjenestefeirende forsamlingen av troende. Det er liten grunn til å protestere mot en slik illustrasjon. Enhver kirke som dømper barn vil i løpet av et par generasjoner ha medlemmer som befinner seg i et passivt forhold til kirkens liv og dens tro. Det er en del av kirkens hverdag, men også dens muligheter, vel å merke så lenge kirken i sin forkynnelse peker klart mot troens sentrum. Folkekirkens oppslutning har vært preget av tanken om at den er omvendelsens mulighet for hele folket. Folkekirken kan bare begrunnes ut fra dens sendelse til folket, skrev misjonsteologen Georg Vicedom.¹⁰

Denne bruken av folkekirkebegrepet har hatt sin særlige styrke ved at den har kunnet støtte seg til at det store flertall av folket har sluttet opp om kristendomsundervisningen i skolen. Henrik Kaarstad (1865-1927), mannen som startet lærerutdanning i Volda, argumenterte for en fri folkekirke der kristendomsfaget skulle skape et jordsmonn for vekking.¹¹ Senere ble det ofte sagt at *kirken kan være folkekirke etter sitt oppdrag, men ikke etter sitt vesen*. Etter krigen ble denne tenkemåte koplet til prosjektet å bygge levende menigheter innenfor rammen av stats- og folkekirke.

⁷ Løvlie 1996: 241f

⁸ Hareide 1964: 44.

⁹ Eriksen, Hompland og Tjønneland 2003:236.

¹⁰ Vicedom 1961: 25

¹¹ Til Kaarstads kirkesyn, se Løvlie 2002: 218f.

Nådemidlene som tilbud til alle

I de siste 30-40 årene kan man se en tendens til at folkekirkebegrepet blir brukt i en litt annerledes retning, og *sekularisering* er et stikkord for å forstå endringene. Bjarne Hareide og mange med ham tvilte på folkekirkenes mulighet til å overleve i et sekularisert samfunn. Etter ham kom teologer som fant sekulariseringen mindre besværlig. Folkekirken hadde nemlig utgangspunkt i et naturgitt menneskelig fellesskap, der den representerer en bevegelse mot trosbekjennelsens fellesskap.¹² Bak slike vage formuleringer ligger et kirkesyn som tolker Augustana VII slik at kirken blir kirke ved å sørge for at Guds ord og sakramentene er til stede i folket. Med dette utgangspunktet kommer man gjerne fram til at folkekirken er en samfunnsinstitusjon, slik en av biskopene uttalte på kirkemøtet i 2014. Kirken er nærværende i folket, særlig i nasjonale høytider, men også i krisetider. Den er nærværende som feirende og trøstende institusjon, men framfor alt med sin geistlige betjening med ord og sakrament. Når denne nærværsteologien skal forsvares som luthersk, gjøres det for det første med en neglisjering av at kirken er et troens fellesskap. Dernest gjøres embetet til sentrum i kirkeforståelsen: «Forut for, eller uavhengig av dette embetet, fins det rett og slett ingen kirke», skrev Trond Skar Dokka i VL, 19/9-2015.

Denne folkekirke minner mye om den svenske teologen Einar Billings (1871-1939) berømte tese om at folkekirken er syndenes forlatelse for det svenske folk. Den forstår sin innflytelse som en historisk og nasjonal arv. Da Gudmund Hernes lanserte KRL-faget, som skulle være en obligatorisk innføring i den kristne kulturarven, jublet teologer og kalte faget «det nye kristendomsfaget».¹³ De visste nok at et kristendomsfag ikke kan være obligatorisk, men de så folkekirkenes muligheter og neglisjerte religionsfriheten. Så nasjonal er folkekirketeologien.

Det mest påfallende med ordet folkekirke er dets tvetydighet. Ordet fungerer slik at «folk» blir bestemmende for hva vi tenker om «kirke», og da blir kirke noe annet enn de helliges forsamling, som eksisterer i troen på Jesu død og oppstandelse. Den som sier at deltagelse i menighetens samlinger i Jesu navn er konstituerende for medlemskap, blir en trussel mot den åpne, lavprofilerte,¹⁴ folkekirke. Når gudstjenesteliv og tro ikke tillegges noen vesentlig betydning, er

¹² Lønning 1976: 632

¹³ Gravem 1997: 77ff

¹⁴ Se til dette Skjevesland 1993: 73ff

det bare å si som teologen Detlef Lehmann at det særpregede ved dagens folkekirke er dens egen sekularisering.¹⁵

Det mest slitsomme (både for tilhengere og motstandere) er vel at folkekirken oppfattes som en institusjon, ikke en institusjon som består i relasjoner, men i handlinger. Sakramenter og ritualer blir institusjonelle handlinger, utført av presten som representerer institusjonen. Folkekirken er den mest prestesentrerte kirkeform man kan tenke seg. Presten er den som gir de kirkelige handlingene en viss troverdighet, en troverdighet som blir tynnslitt når de oppfattes som et møtested mellom kirken og verden, som misjonshandlinger. Etter sitt vesen og opphav er dåpen en handling i og overfor menighetens medlemmer og forutsetter tro.

Den katolske pastoralteologen og religionssosiologen Paul Zulehner¹⁶ har i et langt liv forsket på folkekirkelig praksis. I et intervju nylig slo han fast at folkekirkens tid er forbi, «Jetzt beginnt die Zeit der Laien» (Nå begynner lekfolkets tid). Folkekirken reduserer Jesu Kristi kirke til et byråkrati, plaget av nevrotisk narsissisme eller selvopptatthet. Den er ekspertenes og prestenes kirke, som mangler syn for det kristne fellesskapet. Den institusjonelle folkekirke er et så plagsomt fenomen at han ikke bare vil sløyfe «folk», men helst også «kirke». I stedet vil han helst tale om en Jesus-bevegelse, som henter livsform og visjoner fra Det nye testamente. Som lutheranere kan vi lett si oss enige; Martin Luther mente at «kirke» var et dårlig ord, han ville heller snakke om «forsamling». Det ordet er for alvor kommet i bruk i den nyeste nynorske bibeloversettelsen.

Den stadig sterkere fokusering på folkekirken har sannsynligvis sammenheng med at Den norske kirke har vært gjennom en lang reformprosess, der de politiske myndighetene ble presset til å gi kirken større frihet, rettigheter og organer. I en slik prosess blir det fokus på strukturer og ledelsesnivå, og det glemmes lett at kirkens liv leves lokalt.¹⁷ Det er dette Zulehner vil sette søkelyset på når han sier at det nå er lekfolkets tid. Det betyr nytt fokus på allment prestedømme og nådegaver.

¹⁵ Lehmann 1979.

¹⁶ Zulehner 2013.

¹⁷ St.meld. nr. 40 (1980-81): 9.

Menighetsutvikling

At folkekirken tid er forbi, er ikke uten videre en krise, det er like gjerne en mulighet. Noen ser en mulighet i det som gjerne kalles «menighetsutvikling». Det er en trend som har mange varianter i seg, men som har ett felles trekk: Kirken fornyes med utgangspunkt i det som med et litt vagt uttrykk kalles det allmenne prestedømme (jf. Priestertum aller gläubigen/priesthood of all believers), dvs som nådens og tjenestens fellesskap. En fløy innenfor dette miljøet skriver gjerne om menighetsutvikling i folkekirken,¹⁸ og da blir det lagt vekt på diakoni og kasualia. Andre blir noe mer radikale og stiller seg kritisk til at kirkeforståelsen tilpasses den folkekirkelige virkelighet.¹⁹ De viktigste forutsetningene for menighetsutvikling handler for denne siste gruppa om faktorer som engasjert trosliv, inspirerende gudstjeneste og omsorgsfulle relasjoner.

Hvor går veien?

I en tid med store endringer, reformer og teologiske brytninger er det vanskelig å forutse hvor veien vil gå. Statskirkesystemet hadde sterke forsvarere som la stor vekt på ordningens muligheter, særlig den som lå i kristendomsundervisningen i skolen. Folkekirketanken er knyttet opp mot samme tankegang, bare et mulighetene nå er knyttet opp mot kirkens blotte nærvær i folkets og nasjonens liv. Fra mitt ståsted utenfor Den norske kirke, er det lettere å se at statskirken representerte en reell misjonerende mulighet enn at folkekirken gjør det. Det hører sammen med to ting. For det første at statskirken hvilte på en felles aksept for at kirken primært er en bekjennende kirke. For det andre at statskirkesystemet gav rom for tanken om at kirkens styrke ligger i et aktivt og myndig lekfolk. Som folkekirke får Den norske kirke i voksende grad preg av uklar teologi, samtidig som den framstår som en geistlig institusjon, der presteembetet konstituerer kirken og representerer den med sine handlinger overfor den geografiske menighet. Det er denne folkekirke som utfordres av konseptet menighetsutvikling.

Hva nytt bringer dette konseptet? Sikkert mange elementer, av litt ulik verdi. Først og fremst handler det om en alternativ pastoral modell, en alternativ forståelse av forholdet mellom prest/pastor og menighet. Litt enkelt kan man si at kirken må være noe for seg selv før den kan være noe for andre. Dermed blir

¹⁸ Birkedal, Hegstad og Lannem (red.) 2011.

¹⁹ Hanssen 2007.

presten primært hyrde og lærer for troens folk, forsamlingen av de som gir Gud rett. Manfred Seitz, professor i praktisk teologi i Erlangen, har satt det hele på en formel: Pastoren er der for de hellige, de hellige er der for verden, og Seitz presiserer at han vil de skal omtales som hellige, ikke som lekfolk.²⁰ Blant folkekirkeideologer er dette problematisk. Man kan få inntrykk av at blant slike folk er troens folk et problem for presten. Det er ikke dem han henvender seg til, og de troende blir ikke sjelden anklaget for å innføre et uakseptabelt skille mellom tro og vantrø. Vi skal ikke være blinde for at dette skillet har vært gjort på uheldig måte, men det er likevel et skille som evangeliet setter. En nestor i nytestamentlige studier av kirken, professor Nils Alstrup Dahl (1911-2001), sier det slik:

«Evangeliet er en proklamasjon av Kristus og skaper dermed kirke. Mennesker blir kalt sammen. Hvor evangeliet lyder, skapes et skille mellom dem som gir Gud rett og tror hans ord, og dem som avviser budskapet. Selv om skillet mellom menigheten og verden ikke utvortes kan fastlegges, må menighetsformen gi uttrykk for at det er der. Kristus er hode for all makt og myndighet, men det er kirken – ikke verdensaltet – som er hans legeme».²¹

Dahls budskap er at forkynnelsen er det overordnede, og dernest at menighetsformene må gi uttrykk for det skillet mellom kirken og verden som forkynnelsen skaper. En forkynnelse som tar på alvor at det er et skille mellom kirken og verden, er noe helt annet enn den folkekirketenking som sier at kirken består av alle som er døpt. Men et slik dåpssyn og en slik dåpspraksis må en kirke ta avstand fra om den vil være tro mot Kristus. Synspunktene fra Bjarne Hareide er nærmest glemt, men svært aktuelle. I dag kan vi ikke satse på skolens undervisning, slik Hareide gjorde, og derfor er det viktig å besinne seg på forkynnelsen. Det fremste middelet er en forkynnelse som vil vekke til personlig tro, omvendelse og å følge etter Kristus. Folkekirkens største svakhet er at den skal skape tilhørighet uten den avgjørelse som kommer av en forkynnelse som tar omvendelsen på alvor, sier Manfred Seitz, som kaller sitt alternativ «Entscheidungskirche».²²

Mye mer kunne vært sagt om dette, men jeg har lyst til å nevne et problem mange kan støte på. Det gjelder mennesker som kommer til tro i voksen alder. De er døpt som barn, men har siden barnsben levd uten nærkontakt med kirken. Når de så kommer til tro og slutter seg til de kristne, er det ikke lett å knytte sitt

²⁰ Seitz 1985: 55.

²¹ Dahl 1970: 437.

²² Seitz 1985: 35, 41.

trosliv til en dåp de ikke har hatt noe forhold til. Hva med et ritual som gjennom bekjennelse, forbønn og velsignelse markerer at et menneske er kommet til tro og vil leve i sin dåp?²³

Framtidens kirke må ta utgangspunkt i den lokale forsamling, der troen leveres og der troens folk samles. Samlingen omkring Guds ord og sakramenter viser at noe er kirke, men også at ikke alt er det. I følge Arne Redse er den forsamlingsstrategien som har foregått i frivillige organisasjoner av en slik karakter at han omtaler Misjonssambandet som et trossamfunn, også før vedtaket om trossamfunn ble gjort. Jeg gir hans teologiske resonnering rett, og jeg slutter meg også til hans anbefaling om å skifte ut ordet menighet/kyrkjelyd med forsamling, selv om det nok er enklere på nynorsk enn på bokmål. Det valget kan gjøre det tydeligere at kirken er samlingen av de hellige. Når man så enes om hvordan denne forsamlingen skal utføre sitt oppdrag, bygges framtidens kirke.

Litteratur

- Birkedal, Erling, Harald Hegstad, Turid Skorpe Lannem (red.) 2011. *Sammen i forandring. Refleksjoner om menighetsutvikling i folkekirken*. Oslo: IKO-Forlaget.
- Dahl, Nils Alstrup 1970. «Gis det noe normativt i de nytestamentlige menighetsformer?» *Luthersk kirketidende*, 105:434–441.
- Gravem, Peder 1997. «Sanningsspørsmålet i det nye kristendomsfaget, med særlig vekt på det etiske og rituelle». Magerøy, Lars Inge m.fl. (red.) *Forankring og fornyelse. Kristendomsfaget i endring. Festskrift til Sigmund Harbo på 60-årsdagen*. Oslo: IKO-Forlaget.
- Eriksen, Trond Berg, Andreas Hompland, Erling Tjønneland 2003: *Et lite land i verden. Norsk idéhistorie, bind VI*. Oslo: Aschehoug.
- Hanssen, Ove Conrad 2007. *Et godt tre bærer god frukt. Visjoner og strategier for utvikling og vekst i lokale menigheter*. Oslo: Luther Forlag.

²³ Den tyske biskopen Theo Sorg lanserte denne tanken, uten hittil å ha fått gjennomslag for det, Sorg 1988.

- Hareide, Bjarne 1964. «Kan folkekirken fornyes?» Birkeli, Fridtjov *Quo Vadis Norges kirke?* Stavanger: Nomi, s. 35–54.
- Holmsen, Andreas 1961. *Norges historie fra de eldste tider til 1600*. Oslo-Bergen-Trondheim-Tromsø: Universitetsforlaget.
- Lehmann, Detlef 1979. *Lutherische Kirche und volkekirchliche Strukturen*. Oberursel: Oberurseler Hefte 11.
- Lønning, Inge 1976. «De blinde ord. Om kirkebegrepet og de mangetydige begrepene bekjennelseskirke, folkekirke, statskirke, frikirke». *Kirke og kultur*, 81.
- Løvlie, Birger 1996. *Kirke, stat og folk i en etterkrigstid. Kirkeordningsarbeid i Den norske kirke 1945-1984 i et strategisk perspektiv*. Oslo: Luther Forlag.
- Løvlie, Birger 2002. *Vestavind. 1870-årenes debatt om kristenliv og kirkeordning under innflytelse fra Skottland*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- NOU 2006: 2. *Staten og Den norske kirke*. Oslo: Departementenes servicesenter Informasjonsforvaltning.
- Schmidt, Ulla 2015. «Styring av religion – Tros- og livssynspolitiske tendenser etter Det livssynsåpne samfunn». *Teologisk tidsskrift* 2015, s. 219–236.
- Seitz, Manfred 1985. *Erneuerung der Gemeinde. Gemeindeaufbau und Spiritualität*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Skjevesland, Olav 1993. *Huset av levende steiner*. Oslo: Verbum.
- Sorg, Theo 1988. *Christus vertrauen – Gemeinde erneuern. Beiträge zum missionarischen Gemeindeaufbau in der Volkekirche*. Stuttgart: Calwer Verlag.
- St. meld. Nr. 40 (1980-81) *Om stat og kirke*. Oslo: Kyrkje- og undervisningsdepartementet.
- Vicedom, Georg 1961. *Das Dilemma der Volkskirche. Gedanken und Erwägungen*. München:
- Zulehner, P.M. 2013 <https://www.evangelisch.de/inhalte/86871/22-07-2013/zulehner-die-zeit-der-volkskirche-ist-vorbei.10.12.2015>.
- Aarflot, Andreas 1990. *La kirken være kirke*. Oslo: J.W. Cappelens Forlag.

Lærekrise i Den norske kyrkja – og NLM trossamfunn

*Arne Redse
Professor ved FiH og HVO*

Læremessig krise i Dnk

Kyrkjemøtet i Den norske kyrkja (Dnk) vil i 2016 etter alle solemerke vedta ei ordning for vigsle av likekjønna par til «ekteskap». Ekteskapet i tradisjonell meining kan det ikkje bli, for eit ekteskap i tradisjonell og bibelsk tyding er pr. definisjon ei pakt mellom éin mann og éi kvinne. Det dreier seg altså om ei omdefinering av omgrepet *ekteskap* som utvidar omgrepet. Ei slik omdefinering har staten allereie føreteke. Eit kyrkjeleg vedtak om aksept for likekjønna «ekteskap» vil bli fatta sjølv om fleirtalet av dei som vil vere med på å vedta det, erkjenner at likekjønna samliv er i strid med Paulus, og dermed i strid med Skrifta. Ein konsekvens av dette vert at eintydige læreutsegn – sjølv om dei er velgrunna ut frå Skrifta som normativ basis – ikkje lenger kan ha status som bindande.

Skrantande på truverde

Mange av dei som går inn for nyordninga, vil nok meine at Dnk framleis må byggje på Skrifta og dei lutherske vedkjenningsskriftene. For eksempel biskopane vil neppe hevde noko anna. Dei har ikkje lagt fram forslag til endring av ordinasjonsløftet som prestane må avlegge – der dei lovar truskap mot Bibelen og mot dei oldkyrkjelege og lutherske vedkjenningsskriftene. Men korleis kan ein hevde at ein vil vere tru mot Skrifta, og samstundes gå inn for ei endring av ekteskapsomgrepet som utan tvil set klare skriftord til sides? Er ikkje det inkonsistent? Seier ein ikkje då to ting som ikkje lar seg sameine? Kva då med truverdet?

Forfallet i Dnk har akselerert dei siste åra. Det har gått fortare enn mange har frykta det ville gjere. Vona om ei kursending minkar. Rett nok har det vore ille før, og forfallet har snudd – som då den liberale teologien herja for vel 100 år sidan og Menighetsfakultetet vart oppretta som ein protest mot liberaliseringa. No er også MF prega av pluralismen.

Ikkje berre ekteskapet

I det pågåande forfallet er det først og fremst etikken som blir lausriven frå Bibelen. Jamfør den stadig meir utbreidde mistolkinga av CA7 som går ut på at det ikkje er naudsynt å semjas om lova, berre om evangeliet. Sjølv relativt konservative teologar har ut frå denne mistolkinga akseptert den ekteskapsetiske villfaringa som *ikkje* kyrkjesplittande.

Men også sentrale lærestykke som læra om Guds rettferd (inkludert dom og fortaping), læra om Kristi soningsverk – som godtgjering og strafflidning som basis for forsoninga, læra om omvendinga og trua – dåpen, og Kristi etterfølging (disippelskapet) er under åtak. Dåpen vert av mange oppfatta som nærast ein garanti for at Gud er nådig også mot dei som vender ryggen til han. Ein vert fort kritisert dersom ein i tråd med Skrifta vågar å operere med eit skilje mellom truande og vantru. Derfor har også ateistar stemmerett i Dnk – berre dei er døypte og ikkje har meldt seg ut. Og Anden – er han ikkje verksam i alle religionar? For det er vel ikkje berre i kristendommen det er frelse? Dette er tankar vi finn i aukande grad i presteskapet.

No må det på den andre sida understrekast at ei stor gruppe prestar i Dnk kan karakteriserast som gode forkynnarar med solid forankring i Skrifta. Men mange av desse høyrer til dei store studentkulla som studerte på 1970-talet og no er i ferd med å bli pensjonistar. Det same gjeld det aktive, bibeltru lekfolket i Dnk-forsamlingane. Dei er ikkje få, men gjennomsnittsalderen deira er høg.

Reaksjonar blant misjonsfolket – og i NLM sentralt

Aukande uro blant NLM-venner i Dnk

Det store fleirtalet av NLM-venner er medlemmer i ei forsamling (ein kyrkjelyd) i Dnk. Ei lita gruppe har av ulike grunnar – ikkje minst læremessige – meldt seg ut av Dnk-forsamlinga si. Ei endå mindre gruppe av desse har no meldt seg inn i det nyoppretta NLM trosamfunn (oppretta hausten 2015). Dette er ei utvikling

som mykje truleg vil akselerere. Når Kyrkjemøtet neste år etter alle solemerke kjem til å vedta eit ritual for vigsle av likekjønna par til «ekteskap», vil dette medføre at mange misjonsvenner og bedehusfolk ikkje lenger finn det rett å vere innskrivne som medlemmer i ei Dnk-forsamling.

Merk deg språkbruken ovanfor. Ingen er medlem av Dnk sentralt. Eit kvart medlem av Dnk er medlem av den lokale Dnk-forsamlinga der ei bur. Dersom ein flyttar til eit anna sokn i Dnk, vert medlemskapet automatisk flytta over til dette soknet. Det er derfor ein ved kyrkjelege val må stemme i den Dnk-forsamlinga som ein soknar til. Korrekt forstått er det altså ikkje mogeleg å melde seg ut av Den norske kyrkja – for det er ikkje der ein er medlem. Ein er eventuelt medlem i ei lokal Dnk-forsamling.

Frå ein luthersk synsstad er denne distinksjonen teologisk viktig. Som kristne skal vi alle høyre til i ei kristen forsamling. Kristne forsamlingar er altså ein teologisk storleik som *må* finnast. Men dette at kristne forsamlingar sluttar seg saman til *kyrkjesamfunn*, som for eksempel i Dnk, kan vere ein god ting, men er *ikkje* teologisk vurdert ein naudsynt ting. Vi høyrer om mange forsamlingar i NT, i Apostelgjerningane og Paulus-breva. Men vi høyrer ingenting om kyrkjesamfunn. Det betyr ikkje at NT forbyr ordningar med kyrkjesamfunn. Vi seier at saka er eit *adiaforon*. I NLM-samanheng har ein normalt etablert kyrkjesamfunn for dei forsamlingane som ein har oppretta der ein har drive misjon. Ein har følgd ei presbyteriansk, også kalla synodal, ordning. Det er denne ordninga Frikyrkja (Den evangelisk lutherske frikirke) i Norge valde i si tid.

Hovudstyret (HS) i NLM og Generalforsamlinga (GF) såg behov for eit «alternativt trossamfunn»

Det fell naturleg å tru at når ein melder seg *ut* av *eitt* trussamfunn fordi det har svikta teologisk, bør ein melde seg *inn* i eit *alternativt* som ikkje har svikta. Ein trur så at ein melder seg ut av Dnk, og bør til erstatning melde seg inn i noko som kan reknast som eit rettruande alternativt til Dnk. Det som er saka, er – som forklart ovanfor – at ein melder seg ut av den lokale forsamlinga av Dnk, og alternativet vil vere å melde seg inn i ei anna lokal forsamling – som ei bedehusforsamling, Frikyrkjeforsamling, DELK-forsamling eller kva som måtte finnast av lokale forsamlingar som ein kan kjenne seg heime i. Prøver ein å melde seg inni DELK eller Frikyrkja sentralt, vil ein bli vist til den næraste lokale forsamlinga og beden om å melde seg inn og aktivisere seg der.

På NLM si generalsforsamling sommaren 2009 la fleirtalet i hovudstyret (HS) fram eit forslag om å vedta å opprette eit *NLM trossamfunn* for registrering i trussamfunnsregisteret til fylkesmannen i Oslo og Akershus. Dette vart framstilt som eit alternativ for dei som måtte finne det rett å melde seg ut av Dnk, heitte det. Eit mindretal i HS la fram forslag om at saka først måtte bli grundigare analysert og gjennomtenkt. Dette framlegget fekk fleirtal. Saka vart så grundigare førebudd til generalforsamlinga i 2015. Der vart det vedteke –10. juli – at NLM skal opprette eit NLM trossamfunn for registrering hos fylkesmannen i Oslo og Akershus i samsvar med regelverket i «Lov om trudomssamfunn og ymist anna». I saksdokumentet understreka hovudstyret at «NLM oppretter et trossamfunn som et tilbud til dem som ønsker å ha sin kirkerettslige tilhørighet der [i NLM].» (jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 43).

Ein meinte altså at ein bør tilby medlemskap i eit offentleg registrert trussamfunn for dei som kjenner behov for å la seg registrerte i ei slik offentleg medlemsliste. Kanskje det er dette ein meiner med det ikkje-definerte og uklare uttrykket «kirkerettslig tilhørighet» som går igjen fleire stader i saksutgreiinga? Vedtaket seier *ikkje* at eit slik medlemskap må reknast som *naudsynt* for NLM-venner som har meldt seg ut av Dnk. Men det synest som at det er eit poeng for fleire NLM-venner at det trussamfunnet ein er medlem av, bør vere offentleg registrert etter den særnorske «Lov om trudomssamfunn og ymist anna». Med vedtaket som vart fatta, om oppretting av NLM-trossamfunn, ville NLM imøtekome dette behovet for dei som måtte kjenne på det. Kva grunnane kan vere til at nokon kan kjenne på eit slik behov, kjem ikkje klart fram. Det kjem eg tilbake til.

NLM trossamfunn vart registrert i Brønnøysundregisteret 15. september 2015. Innan november same år hadde 126 personar meldt seg inn (Utsyn, 22/2015). Talet er langt lågare enn talet på stemmeføre på GF 2015 som vedtok ordninga. Hittil har, så langt eg veit, ingen av medlemmane i HS meldt seg inn.

To grunnleggande spørsmålssett melder seg

Det er sikkert rett som HS observerer: «... det store flertallet av misjonsvenner har ... hatt sin formelle kirketilhørighet i Dnk.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 39). Den typiske NLM-venn står i den noverande krisesituasjonen i Dnk derfor overfor to grunnleggande spørsmålssett – kvart med sine underspørsmål:

(1) Når ein ser på utviklinga innan Dnk, er det rett for ein bibeltru kristen å framleis stå som medlem i ei Dnk-forsamling? Kva skal vi gjere vedrørende

medlemskapet vårt i Dnk-forsamlinga som vi soknar til? Skal vi melde oss ut? Har den læremessige villfaringa utvikla seg slik i Dnk at det no er rettast å trekkje seg? Kanskje har du allereie «meldt deg ut» i praksis ved å ikkje gå i Dnk-forsamlinga di lenger? Er det ikkje då rettast å melde seg ut også formelt?

Vi kan vidare spørje: Kor stor vekt bør vi legge på læretilstanden i den lokale Dnk-forsamlinga som ein soknar til og går i, i høve til læretilstanden i trussamfunnet Dnk generelt? Er det trass i fråfallet generelt i Dnk likevel greitt å gå i Dnk-forsamlinga som ein er medlem av, dersom presten/prestane der forkynner sant og rett? Eit anna spørsmål er: Kanskje kan ein bli ståande som *passiv* medlem av Dnk-forsamlinga ein soknar til, sjølv om ein ikkje finn det rett å gå der lenger? Dette er spørsmål mange NLM-venner som er medlemmer av ei Dnk-forsamling, balar med for tida.

(2) Den andre spørsmålskretsen dreier seg om alternativa: Kva med eit medlemskap i ei alternativ forsamling? Kva rolle kan og bør det nyoppretta NLM trossamfunn spele i denne samanhengen? Dersom ein konkluderer med at ein vil melde seg ut av Dnk-forsamlinga som ein soknar til, og samtidig byrjar å gå i ei ny forsamling, bør ein ikkje då melde seg inn i den nye forsamlinga, eller i det minste rekne seg som medlem der? (Det kan vere at forsamlinga ikkje opererer med medlemsregister). Dersom ein vel å gå i ei ny forsamling og eventuelt også bli innskriven som medlem av denne forsamlinga – dersom den opererer med medlemsregister – bør ein i tillegg som NLM-venn melde seg inn i NLM trossamfunn? Kor naudsynt eller nyttig vil ei innmelding i NLM trossamfunn vere?

I det neste punktet vil eg reflektere nærare over desse to spørsmålssetta. Utgangspunktet vil primært vere den klassisk lutherske bedehusvenn/misjonsvenn sin situasjon. Eg vil forsøke å antyde nokre råd om korleis misjonsvennene bør tenkje. I denne omgang er dette fokuset meir enn spørsmålet korleis generalsekretæranne og andre leiarar bør reagere og gjere.

Framleis medlemskap i ei Dnk-forsamling?

Første spørsmålssettet dreier seg altså om følgjande hovudsak: Kan ein bibeltru kristen framleis vere medlem av ei forsamling innan Dnk, eller har den læremessige villfaringa utvikla seg slik i Dnk at det no er rettast å melde seg ut av si lokale forsamling?

Å forlate den forsamlinga som ein er aktivt med i, er noko ein ikkje bør gjere utan ein har gode grunnar for det. Slike grunnar kan vere reint praktiske – som flytting eller giftarmål med ein person som høyrer til i ei anna forsamling. For foreldre tel også omsynet til barna mykje. Det er freistande å skifte til ei forsamling med eit levande barne- og ungdomsarbeid dersom det då vert lettare å få neste generasjon med på laget.

Men ser vi bort frå desse praktiske spørsmåla og til det læremessige problemet, kva svarar vi då?

Medlemskap i Dnk-forsamlingar er ope for alle døypte

For det første bør vi belyse spørsmålet om utmelding sett frå Dnk-forsamlingane sin synsstad. Dersom ein vel å gå over frå ei Dnk-forsamling til ei forsamling innan ein annan samanheng, kva vil då Dnk-forsamlinga og Dnk sentralt meine dersom ein likevel opprettheld sin formelle medlemskap i Dnk-forsamlinga? Bør ein då – sett frå Dnk sin synsstad – også formelt melde seg ut av Dnk-forsamlinga ein har høyrte til? Eller vil det bli oppfatta som meir naturleg at vi tenkjer liksom dei aller fleste medlemmene av forsamlingane i Dnk: at det er greitt nok å vere *passiv* medlem. Dnk-forsamlingane og leiarskapen i Dnk gjev jo sjølv tydeleg rom for at medlemskapen i ei Dnk-forsamling kan forståast som uforpliktande, meir som eit tilbod om tenester som ein måtte ønskje å ta imot – som ein slags serviceinstitusjon. Dette har ein valt å akseptere ved at ein har valt å halde fast ved folkekyrkjeforma og oppmodar alle medlemmene i Dnk-forsamlingane – uavhengig av deira religion og livssyn – til å stemme ved sokneråd- og bispedømerådsvala og til å døype barna sine i Dnk. Kyrkjeleg passivitet synes altså ikkje å vere eit hinder for medlemskap sett frå Dnk sin synsstad. Til og med ateistar har stemmerett i Dnk – berre dei er døypte og ikkje har meldt seg ut.

Kyrkjerettsleg sett kan ein altså bli verande som eit passivt medlem i si lokale Dnk-forsamling sjølv om ein melder seg inn i og lar seg aktivisere i ei organisasjonsforsamling eller utfaldar heile sitt engasjement i eit tradisjonelt bedehusarbeid der alle kyrkja sine kjenneteikn og tenester kan vere å finne. Heller ikkje teologisk vurdert er dette problematisk, for teologisk sett er ein medlem i den forsamlinga ein er aktiv i, uavhengig av kva dei meir formelle medlemslistene måtte vise.

På den andre sida vil ein sjølv sagt oppleve det som meir korrekt at ein formelt sett står skriven som medlem der ein faktisk er aktiv. Når det gjeld barn som vert døypte i ei organisasjonsforsamling, bør det vel oppfattast som ganske unaturleg å melde desse inn i den lokale Dnk-forsamlinga. Denne praksisen – som finst enkelte stader, og som Dnk er open for – har vel lite for seg?

Einaste hinderet mot å vere medlem i ei Dnk-forsamling er at ein står som medlem av eit anna registrest trossamfunn, som for eksempel Human-Etisk Forbund eller NLM-trossamfunn, og ikkje vil melde seg ut av dette. Ein kan ikkje stå som medlem i ei Dnk-forsamling og eit fylkesmannsregistret trossamfunn samstundes. Årsaka er at staten ikkje vil refundere kyrkjeskatt for ein person som er medlem av ei Dnk-forsamling. Det er sjølv sagt forståeleg.

Vranglære som utmeldingsgrunn?

Kva så om presten/prestane i den lokale Dnk-forsamlinga ein høyrer til, forkynner vrangt som for eksempel i spørsmålet om likekjønna ekteskap? Ein vil då måtte tenkje at ein ikkje berre har ein akseptabel grunn til å trekkje seg frå forsamlinga, men ein grunn som gjer det nærast *naudsynt* trekkje seg ut. Ein vranglærande prest (eller fleire) og eit forsamlingsstyre (sokneråd) som ikkje gjer noko for å verne om den rette læra, og som ikkje lar seg tale til rette, gjer vel tilbaketrekking og forsamlingsskifte til ei naudsynt sak? Spørsmålet om utmelding av Dnk må altså primært vere avhengig av korleis ein vurderer den læremessige stoda lokalt. HS seier i ein uttale gjengjeven i *Dagen* 14. desember 2015 under overskrifta «En ny kirkelig situasjon»: «Alvoret i dagens situasjon innebærer at vi vil fraråde aktiv støtte til gudstjenester, nattverdfellesskap og andre kristelige samlinger hvor det fremmes og praktiseres en ny kjønnsnøytral forståelse av ekteskapet.» Uttalen er å finne her:

<http://www.nlm.no/nlm/ressurser/dokumenter/instrukser-og-retningslinjer/veiledning-fra-hs-i-dagens-kirkelige-situasjon-nov-2015>

Når ein bibeltru kristen vurderer å trekkje seg, er det altså den teologiske stoda i lokalforsamlinga som bør vektleggast, meir enn teologien i fellesorganisasjonen som forsamlinga eventuelt måtte vere tilslutta – altså teologien i Dnk sentralt fastlagd av kyrkjemøtet. Her er det relevant å pusse støv av Calmeyergatelina: Unngå alt frivillig samarbeide med tilsette og frivillige i Dnk som lærer vrangt.

Det er grunn til å understreke at Bibelen formaner at vi bør halde oss borte frå slike som lærer vrangt (jf. Rom 16:17; 2 Tess 3:6 og 14; Tit 3:10; 2 Joh 7-11; Matt 7:15). Men betyr det at ein også *formelt* bør melde seg ut av Dnk-forsamlinga ein eventuelt tilhøyrer?

Passivt medlemskap – eit alternativ?

Det finst ein del NLM-venner som trass i sitt medlemskap i ei forsamling innan Dnk gjennom lang tid har vore aktive medlemmar berre på bedehuset, eventuelt i ei NLM-forsamling. Dette er tilfelle frå lang tid tilbake for ein god del NLM-venner, ikkje minst i Rogaland og på Sørlandet. I bedehussamanhengen står ein skriven som medlem enten gjennom medlemskapen i ei foreining knytt til bedehuset, eller ein organisasjon, eller det kan vere at bedehusforsamlinga har eige medlemsregister. I så fall er det grunn til å spørje om det finst legitime grunnar for samstundes å stå oppført som medlem i den lokale Dnk-forsamlinga. Det kan det vere. Ein vil for eksempel då kunne gjere seg nytte av Dnk-forsamlinga sine kasualiatenester: dåp, konfirmasjon, bryllaup og gravferd, som dei fleste gjer. Ein er såleis litt aktiv i Dnk-forsamlinga sjølv om ein ikkje er «kyrkjegjengar» der. Det vert som å vere medlem av Den Norske Turistforening eller NAF. Det gir visse fordelar utan å forplikte i særleg grad.

For det andre har vi dei som skiftar forsamling av praktiske grunnar. Skifter ein til ei forsamling utanfor Dnk, men utan å melde seg ut av den Dnk-forsamlinga som ein soknar til, vil ein framleis bli ståande som medlem av denne sjølv om ein ikkje er aktiv. Bør ein då melde seg ut? Også i slike tilfelle bør spørsmålet reknast som ei praktisk sak der dei ovanfor nemnde argumenta for å bli ståande registrert i den lokale Dnk-forsamlinga igjen kan gjerast gjeldande. Spørsmålet om medlemskap vil nok mest avhenge av forsamlinga ein går over til. Er forsamlinga ein går over til, offentleg registrert som trussamfunn, vil den naturleg nok setje pris på at ein registrerer seg formelt som medlem og dermed bidreg til den refusjonen av kyrkjeskatten som forsamlinga tek imot for kvart registrerte medlem (ca. 1000 kroner). Men då kan ein ikkje samstundes vere medlem av ei Dnk-forsamling, som påpeika ovanfor.

For det tredje har vi stadig fleire tilfelle der ein har slutta å gå i si lokale Dnk-forsamling og gått over til ei anna av teologiske grunnar. Forkynninga er blitt liberalisert. Det er lite kristeleg substans i arbeidet. Vranglære har fått rom. For tida gjeld det ikkje minst spørsmålet om vigsle av likekjønna par til såkalla «ekteskap». Bør ein då også formelt melde seg ut av ei vranglærande Dnk-

forsamling – ikkje berre slutte å gå der? Dette kan vanskeleg reknast som eit samvitsspørsmål. Det er først og fremst ved å melde seg ut i praksis (men ikkje nødvendigvis på papiret) og engasjere seg i ei anna forsamling at ein signaliserer at situasjonen er uhaldbar. Har ein mot og styrke nok, bør denne protesten også artikulera i reine ord som ein protest mot vranglæra. Den reinte formelle medlemskapen kan ikkje oppfatast som noko teikn på at ein går god for det som vert forkynt i forsamlinga. Spørsmålet må vere kva den nye forsamlinga krev med omsyn til formelt medlemskap. For eksempel DELK og Frikyrkja vil nok forvente at ein melder seg inn der. Og dermed må ein melde seg ut av Dnk-forsamlinga ein er medlem av.

Er det rett å melde seg ut dersom ein soknar til ei rettlærande og levande Dnk-forsamling?

Så har vi dei som opplever Dnk-forsamling som dei går i, som rett og god med sann forkyning og eit varmt fellesskap. Det finst altså ingen lokal grunn til å melde seg ut. Likevel finst det fleire misjons- og bedehusvenner i slike forsamlingar som spør om Dnk sentralt ved kyrkjemøtet kjem til å opne for så klare lærevillfaringar at ein ikkje kan akseptere at forsamlinga som ein er medlem av, høyrer til kyrkjesamfunnet Dnk. Ein reagerer derfor på læresituasjonen sentralt med å melde seg ut av si lokale Dnk-forsamling sjølv om ein ikkje har noko å klage på i den lokale forsamlinga.

Vi kan spørje om ein ikkje då legg for stor vekt på den sentrale kyrkjeorganisasjonen i høve til den lokale forsamlinga. Det er lokalforsamlinga og den universelle kyrkja som ein teologisk sett er medlem av – som lem på Kristi lekam. I saksdokumentet om «trossamfunn» innser HS at «For noen handler forholdet til Dnk i stor grad om å vurdere situasjonen lokalt.» (Jf. saksdokumentet til sak 2-2015, s. 41). Elles vedgår HS at: «Mange misjonsvenner er takknemlige for mulighetene som finnes lokalt i Dnk og ønsker å støtte opp om det kirkelige arbeidet – og om prester og andre kirkelig ansatte som arbeider på Bibelens grunn. For hovedstyret er det viktig å møte disse misjonsvennene med støtte.» (s. 40; sjå også s. 44). Generelt heiter det at: «Hovedstyret har forståelse for at misjonsvenner vil vurdere sitt medlemskap i Dnk ulikt – og vil vise respekt for dette.» (s. 41).

Korleis ein bør protestere mot ein villfaren kyrkjeorganisasjon vert meir eit spørsmål om kva protestformer som er mogelege og som høyrer best. I Evangelical Lutheran Church of Amerika (ELCA) har lokale forsamlingar

reagert mot sentral vranglære ved å melde seg ut av sentralorganisasjonen, kyrkjesamfunnet ELCA. Her hos oss er det derimot heilt urealistisk å prøve å få ei lokalforsamling av Dnk utmeldt av Dnk slik denne er organisert som ei brei folkekyrkje med alle slags medlemmer – og relativt topptung. Det viktigaste må vere at eins eiga Dnk-forsamling held fast ved den sanne læra og markerer overfor kyrkjeorganisasjonen at den ikkje er samd i lærevillfaringane ein registrerer, og unngår frivillig samarbeid med vranglærarane (Calmeyergate-lina).

Elles er det viktig for NLM sentralt å markere overfor samarbeidskyrkjer på misjonsfeltet at ein tek klart avstand frå villfaringane som kan finnast i Dnk. Dette vil bli spesielt aktuelt i samband med endringa av ekteskapsforståinga med godkjenning og vigsling av likekjønna par.

Forsøk på ein konklusjon om tilhøvet til Dnk

Er det mogeleg å bli verande medlem i ei Dnk-forsamling slik situasjonen er blitt? Som vist er det knapt mogeleg å gje eit eintydig svar. Passivt, formelt medlemskap i ei Dnk-forsamling er svært lite forpliktande. Det kan vere greitt å behalde eit slikt medlemskap for å ha tilgang til kasualia. Det er fullt mogeleg å vere passivt medlem av ei Dnk-forsamling og aktivt medlem i for eksempel ei NLM-forsamling. Det er det mange som er. Eit *aktivt* medlemskap i ei Dnk-forsamling derimot (primært fast kyrkjegang) bør ikkje reknast som tilrådeleg dersom forkynninga inneheld tydeleg vranglære – som for eksempel aksept av likekjønna «ekteskap». Kva så med dei Dnk-forsamlingane der Guds ord framleis vert rett forkynt? Der bør ein framleis høyre til – dersom det er der ein hittil har gått.

I den nemnde uttalen frå HS – gjengjeven i *Dagen* 14. desember 2015 – heiter det: «Mange spør om det er forsvarlig å opprettholde et kirkemedlemskap i Den norske kirke. Hovedstyret ser det som vanskelig å gi et generelt råd. Vi vil ta på alvor at det tenkes noe ulikt om hva et kirkemedlemskap innebærer i vår organisasjon. Det er også viktig å gi støtte til dem som forblir i Den norske kirke – som lekfolk eller som kirkelig ansatte – og som tydelig fastholder en bibelsk ekteskapsforståelse. Dagens situasjon gjør det likevel vanskeligere enn før å tilhøre Den norske kirke.»

Mange slags NLM-sektorar og ulike medlemskap i NLM

NLM er først og fremst ein *ytremisjonsorganisasjon* med ei lang rekke misjonsforeiningar – med sine medlemmer – som samlar inn pengar til arbeidet. Men NLM driv også *indremisjon*, inkludert eit omfattande *barne- og ungdomsarbeid* med eit for tida aukande medlemstal. Dette arbeidet inkluderer ei lang rekkje *leirstader*. Innan «heimearbeidet» finn vi også eit veksande tal *forsamlingar* med «full pakke», som det heiter. Vidare driv NLM eit utstrakt kristent *mediearbeid* både heime og ute. Dessutan driv ein *barnehagar, grunnskular, vidaregåande skular og høgskular*. Til sist må nemnast at NLM no også inkluderer ein sektor omtala som «NLM trossamfunn» – presentert ovanfor, oppretta hausten 2015.

Ut frå grunnreglane er det ytremisjonssektoren som er den primære (jf. saksdokumentet til sak 2-2015, s. 30). Men rekna i omsetjing er skulesektoren i heimearbeidet likevel betydeleg større.

Først og fremst ein misjonsorganisasjon

Opphavleg vart Kinamisjonsforbundet (NLM) starta for å organisere misjonsarbeidet til norske lutherske kristne innan forsamlingar som høyrer til Dnk, eventuelt også Frikyrkja – og med Kina som det primære misjonsmål. Såleis vart NLM ein reiskap for desse forsamlingane si misjonsverksemd sjølv om mange NLM-talsmenn nok til tider har føretrekt å forstå seg som representantar for misjonsforeiningane og misjonsfolket meir isolert sett («berre så vidt i kyrkja, men slett ikkje under kyrkja»). Men størstedelen av misjonsfolket har vore og er (som nemnt) å finne i forsamlingar knytt til Dnk. Såleis har NLM til liks med dei andre lutherske misjonsorganisasjonane vore å rekne som ein av dei reiskapane som har bidrege til å realisere den misjonale dimensjonen ved Dnk-forsamlingane. Generelt kan vi seie at NLM representerer dei av Guds folk i Norge som vel å realisere si forsamling sitt misjonskall gjennom NLM. Og deira si forsamling kan altså vere både ei rein Dnk-forsamling, ei rein NLM-forsamling (som Misjonssalen i Oslo), ei blandingsforsamling (misjonsforeiningsfolk som går både på bedehuset og i Dnk) eller for den saks skuld ei forsamling innan eit av dei mindre lutherske kyrkjesamfunna som Frikyrkja og DELK.

Stadig fleire forsamlingar med full pakke (fullverdige kyrkjelydar)

Når vart NLM egentleg eit trussamfunn – eller kanskje vi skal spørje: Når vart NLM eit *kyrkjesamfunn*? Eit kyrkjesamfunn vart NLM då ein byrja å fungere som ein *fellesorganisasjon for kristne forsamlingar* som inneheld alle dei kjenneteikna som ei kristen forsamling skal inkludere etter Skrifta og vedkjenninga. I praksis er det vel dåpen som er det siste ein inkluderer på vegen mot «full pakke». Det var altså *ikkje* registreringa av NLM-sektoren NLM trossamfunn hos fylkesmannen i Oslo og Akershus som gjorde NLM til kyrkjesamfunn. NLM har hatt ein sektor med kyrkjesamfunnsfunksjonar å ivareta ei god stund før NLM trossamfunn vart etablert. Desse har primært vore ivaretekne av sektorane NLM Norge og NLM Ung. NLM trossamfunn derimot er etablert som ein eigen sektor uavhengig av kyrkjesamfunnsfunksjonane som NLM ivaretek for forsamlingane sine. NLM trossamfunn skal ikkje inkludere stort meir enn føring av eit register over personar som har meldt seg ut av si lokale Dnk-forsamling for å få kyrkjeskatten refundert, og meldt seg inn i NLM trossamfunn for å få den refundert til NLM.

Registrering som trussamfunn hos fylkesmannen i samsvar med den særnorske «Lov om trudomssamfunn og ymist anna» kan sjølvstøtt *ikkje* reknast som eit kyrkjesamfunnskriterium. Ein fellesorganisasjon for kristne forsamlingar er å rekne som eit kyrkjesamfunn heilt uavhengig av om den er registret hos styresmaktene. Og ein kristen organisasjon er ikkje nødvendigvis eit kyrkjesamfunn sjølv om den er registrert som trussamfunn hos fylkesmannen i Oslo og Akershus. For eksempel er pinseforsamlingane registrete som separate forsamlingar og ikkje som eitt stort trussamfunn/ kyrkjesamfunn. Dette er ordna slik fordi pinsevevane prinsipielt teologisk er motstandarar av samorganisering i kyrkjesamfunn.

Det er interessant å legge merke til at HS allereie før registreringa hos fylkesmannen betrakta NLM som eit kyrkjesamfunn (trossamfunn): «Foretar vi en teologisk analyse av hva NLM er, gir det god mening å hevde at organisasjonen er et trossamfunn.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 40). Meir presist kunne ein seie: «NLM inkluderer en kirkesamfunnssektor».

Kva for oppgåver er det NLM sentralt (primært NLM Norge) ivaretek for forsamlingane av ting som er å rekne som kyrkjesamfunnsoppgåver? Vi kan nemne følgjande:

(1) Materiell og felles innsats på barne- og ungdomsfeltet, inkludert leirarbeidet, er viktige fellessaker (kyrkjesamfunnsprosjekt). Trusopplærings-planar og materiell for slik opplæring høyrer med her.

(2) Godkjenning ved tilsetjing av pastorar (forsamlingsleiarar) i forsamlingane er ei fellessak som er typisk for presbyterianske kyrkjeordningar. Elles vert det jamt arrangert konferansar og kurs for forsamlingsleiarane.

(3) Saman med Normisjon og ImF har NLM utarbeidd nye, felles ordningar for dåp, nattverd, konfirmasjon, forbøn og salving av sjuke, gravferd og forbøn for ekteskap. Ordningane vart vedtekne i 2011. Dette er viktige kyrkjesamfunnssaker.

(4) For søndags formiddagsmøtet (gudstenesta) i NLM eksisterer det enno ingen ordningar eller rammeforslag. Men vi bør spørje kva for element som bør vere med, og korleis dei kan utformast. Det vert rapportert at stadig fleire forsamlingar inkluderer dei tradisjonelle gudstenesteledda, men gjerne i friare utgåver enn i gudstenesteordningane i Dnk. Eg siktar til ledd som syndsvedkjenninga, bøn om miskunn (kyrie), lovsong, tekstlesingar, preike, truvekjenning og forbøn med Fadervår. Forbønstenesta bør inngå som ein sentral del av søndagssamlinga. Så har vi nattverden, lovprising med halleluja og den aronittiske velsigninga til slutt. Alt dette er ledd som til alle tider har høyrte med til hovudsamlingane til kristne forsamlingar. I førre nummer av *Innsyn* gjennomgjekk eg dei tradisjonelle gudstenesteledda og kommenterte korleis dei enkelte delane kan tilpassast ein friare tradisjon som ein er meir van med på bedehusa. Det er i dag eit stort behov for å tenkje gjennom kva innhaldsledd forsamlingane sine hovudsamlingar bør inkludere. Dette er noko ein gjerne kan gjere saman og ikkje kvar forsamling for seg.

(5) Den diakonale sektoren av dei oppgåvene som ei kristen forsamling bør ivareta, vil også vere ei sentral sak å legge fram rammer for. Her vil det nye diakonidokumentet til NLM (*Tro virksom i kjærlighet: Prinsippdokument om diakoni for NLM*) kunne spele ei viktig rolle. Dette finn du her:

<http://www.nlm.no/nlm/ressurser/dokumenter/grunnregler-og-strategidokumenter/tro-virksom-i-kjaerlighet-prinsippdokument-om-diakoni-for-nlm>)

(6) Elles er det ei oppgåve å tenkje gjennom kva for tenestekategoriar (stillingskategoriar) ein bør operere med i ei NLM-forsamling. Her må ein vere svært fleksibel – forsamlingane varierer i storleik og ressursar.

(7) Ein bør drøfte kva *type* kyrkjesamfunn eller fellesorganisasjon NLM fungerer eller bør fungere som for forsamlingane sine. Eg har ikkje registrert at dette er blitt drøfta i særleg grad. Det er nok ei ømfintleg sak ettersom ein god del NLM-venner ønskjer å gå sakte med omsyn til utviklinga av kyrkjesamfunnsfunksjonane. I starten av Kinamisjonsforbundet var det Frikyrkja som fungerte som modell med sin presbyterianske/synodale ordning. Det var denne ordninga NLM kom til å innføre for kyrkjesamfunna som ein var med på å opprette på dei forskjellige misjonsfelt.

Kva med NLM på landsbygda – bedehusrørsla?

Det var ikkje langt mellom bedehusa på landsbygda for hundre år sidan. I dag er mange bedehus nedlagde. Mykje av denne utviklinga har sin grunn i fråflyttinga frå dei mange små bygdelaga i landet vårt. Ei anna årsak er betre vegar med tidsmessig nedkorta avstandar. Dermed satsar ein på færre bedehus med utvida aktivitet i kvart hus. Likevel er den totale bedehusaktiviteten i bygde-Norge sterkt redusert.

Kva så om ein av teologiske grunnar heller ikkje kan tilrå dei lokale kristne å gå i den lokale Dnk-forsamlinga? Kanskje vil einaste tilbodet då vere sporadiske møte på eit bedehus eit godt stykke unna. Høva til å «kome saman» vil vere uforsvarleg reduserte, og kanskje aldri inkludere nattverd? Kva ansvar bør NLM kjenne for misjonsvenner som av læremessige grunnar ikkje lenger finn det rett å engasjere seg i si lokale Dnk-forsamling og samstundes har lang veg til næraste aktive bedehusforsamling?

Ein god del stader vil ein nok kunne vise til ei alternativ forsamling innan ein overkomeleg avstand – ei NLM-forsamling eller forsamlingar innan ImF, Normisjon, Den evangelisk lutherske frikyrkja, eller DELK. Men det har ikkje vore tradisjon for å søkje dit. Det bør då oppmodast til at ein i det minste deltek i nattverdfellesskapet i ei slik forsamling med jamne mellomrom. Elles bør fleire organisasjonar kunne samarbeide om å etablere nye bedehusforsamlingar med dåp og nattverd på små stader der kristne melder behov for det på grunn av forkynninga i den lokale Dnk-forsamlinga. Jamfør HS-uttalen i *Dagen* 14. desember 2015: «I dagens situasjon vil vi særskilt oppfordre til [mellom anna]:

... -- Å bygge misjonsfelleskap som gir hjelp til troen og livet – med full sakraments-forvaltning, forkynnelse, tilbedelse og tjeneste.»

Kva skal NLM trossamfunn tene til?

Kva skal NLM trossamfunn tene til? Sektoren NLM trossamfunn skal – som vist – *ikkje* vere kyrkjesamfunn med dei typane aktivitetar som eit kyrkje-samfunn normalt ivaretek. Det er primært NLM Norge og NLM Ung som framleis vil ivareta det vi kan rekne som NLMs kyrkjesamfunnsfunksjonar. HS har nemleg fastslege at «All aktivitet i trossamfunnet vil således foregå i regi av organisasjonen NLM, med unntak av det tekniske forhold knyttet til medlemsregistrering.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 43).

Det heiter elles på nettsida til NLM trossamfunn: «De ulike misjonsfelleskapene samler misjonsengasjerte mennesker på tvers av kirke-tilhørighet.» (sjå <http://www.nlm.no/nlm/ressurser/nlm-trossamfunn>). Eit medlem av ei misjonsforsamling kan gjerne samstundes vere medlem av ei Dnk-forsamling (passivt medlem). Det vert altså tydeleg presisert at det ikkje er naudsynt å vere medlem i NLM trossamfunn for å kunne delta i dei andre sektorane i NLM. Som misjonsorganisasjon, medieorganisasjon og skuleorganisasjon – og til og med som forsamlingsorganisasjon – samlar NLM misjonsengasjerte frå fleire kyrkjesamfunn.

Kva skal det så tene til å kunne tilby interesserte NLM-venner medlemsskap i eit medlemsregister med namnet «NLM trossamfunn» for registrering hos fylkesmannen i Oslo og Akershus?

Vi har sett at allereie før registreringa som trossamfunn hausten 2015 fungerte NLM som eit kyrkjesamfunn for misjonsforsamlingane sine. Slik sett var det like greitt at generalforsamlinga sommaren 2015 gjekk inn for ei offentleg registrering av eit trossamfunn – NLM trossamfunn – etter lova om «trudomssamfunn». Men kyrkjesamfunnsfunksjonane som NLM ivaretek skal likevel ikkje overførast til NLM trossamfunn. Kva skal då NLM trossamfunn vere til? Kva oppnådde ein ved å registrere eit NLM trossamfunn som «trudomssamfunn» hos fylkesmannen i Oslo og Akershus i samsvar med «Lov om trudomssamfunn og ymist anna»? Teologisk sett er ei slik registrering å rekne som eit reint *adiaforon*, den er korkje naudsynt eller forkasteleg. Det som er teologisk viktig, er som sagt at den enkelte kristne høyrer til i ei *lokal forsamling* der dei naudsynte kjenneteikna ved den kristne forsamlinga finst, og

at denne lokale forsamlinga forstår seg som ein del av det verdsvide samfunnet av Guds folk.

Men altså: Kva oppnådde ein så ved å registrere eit NLM trossamfunn? Etter lova om trudomssamfunn oppnådde ein kort sagt to ting: (1) Refusjon av kyrkjeskatten. (2) Høve til å søkje om at forsamlingsleiarane får rett til å vigsle par til ekteskap.

1. Refusjon av kyrkjeskatten – så lenge ordninga varer

Sidan Dnk i stor grad er finansiert av staten og kommunane, bidreg alle skattebetalarar til drifta av kyrka uavhengig av kyrkjemedlemskap. Dersom ein er medlem av eit anna *registrert* trussamfunn enn Dnk, får *dette trussamfunnet* refundert ein sum som svarar til den summen staten og den lokale kommunen har ytt til den lokale Dnk-forsamlinga pr. formelt medlem (jf § 19 i lova). Summen kan variere frå kommune til kommune ettersom dei kommunale utgiftene til Dnk-forsamlingane varierer. Den statlege støtta til Dnk pr. medlem vert rekna ut som ein gjennomsnittssum for heile landet. Til saman vil desse to summene i dei fleste kommunar dreie seg om ca. 900-1000 kroner pr. person. Mange trussamfunn omtalar medvite desse pengane som «refundert kyrkjeskatt». I lova og i offentleg språkbruk vert summen omtala som «tilskot frå rikskassen og kommunane» (§ 19). Men å omtale dess pengane som «tilskot» eller «statsstøtte» er eigentleg misvisande. Sakleg sett dreier det seg om *refusjon* av den delen av skatten som går til dei utgiftene stat og kommune dekkjer av Dnk sitt arbeid. Det ville vere ganske urimeleg dersom denne ikkje skulle kunne refunderast. Det mest rettferdig ville det vere om den vart refundert til den enkelte skattebetalar eller at den ikkje vart innkravd frå andre enn medlemmene av Den norske kyrkja.

Refusjonen av kyrkjeskatten vil kunne gje NLM trossamfunn ein viss sum årleg. Men så skal registreringsordninga administrerast i samsvar med «Lov om trudomssamfunn og ymist anna». Kva netto utbytte det kan verte for NLM trossamfunn, er vel enno noko uklart. For dei trussamfunna som i dag er registrerte, utgjer den refunderte kyrkjeskatten ein relativt liten del av inntektene.

Eit anna spørsmål er kva som med tida vil skje med denne refusjonsordninga. Når kyrkjeskatten om 10-15 år eller der omkring vert spesifisert på skattesetelen og berre dei som faktisk er medlemmer av ei Dnk-forsamling vert trekte for denne skatten, vil heile refusjonsordninga falle bort. Slik er det allereie i Den

svenske kyrkja. Dette er det einaste rettferdige sett frå deira side som ikkje er medlemmer av noko trussamfunn. Hadde ikkje Human-Etisk Forbund vore registret som trudomssamfunn – og tent godt på ordninga, hadde dei nok jobba hardt for å fjerne den og la Dnk krevje inn medlemskontingenten sin sjølv.

Før eller seinare – kanskje snart – går det som i Sverige. Fylkesmannens register vil då bli sletta. Kva skal ein då gjerne med medlemsregisteret NLM trossamfunn? Kva skal det brukast til? Vi ein halde fram å registrer medlemmer i noko som ikkje har annan funksjon enn å registrere dei som ønskjer ei slik registrering? Med andre ord: Treng NLM ei slik registrering for ingenting? Kanskje vil ein då heller opprette eit sentralt register for alle som er medlemmer av NLM-forsamlingane – heilt uavhengig av om dei også er medlemmer av Dnk eller andre kyrkjesamfunn – eller berre er medlemmer i ei NLM-forsamling. Eit slikt register må vel vere mykje meir nyttig og interessant?

Trass i at refusjon av kyrkjeskatt er det mest handfaste ein oppnår med NLM trossamfunn, vil HS understreke: «La oss også poengtere at hovestyret i liten grad vektlegger økonomiske forhold når eventuell kirkerettslig registrering gjennom NLM vurderes.» (Jf. saksdokument til sak 2, GF-2015, s. 43).

2. Søkje om vigslereitt til forsamlingsleiarane – viss ein ønskjer det

Eit trussamfunn registert hos fylkesmannen kan søke om vigslereitt for enkelte av medlemmane sine, i praksis forsamlingsleiarane. Ein må skrive under på ei erklæring til fylkesmannen om at ein samvitsfullt vil gjennomføre oppgåvene (inkludert vigsleretten) ein vert tillagt etter lova (§ 24). Som vigsjar vert ein då å rekne som ein offentleg tenestemann (§ 25-27). Når ein talar til, ber for og velsignar brur og brudgom, opptrer ein som trussamfunnet sin tenesteperson. Det er i sjølve vigslehandlinga ein opptrer som statstenestemann.

Er det klokt å søkje om vigslereitt for forsamlingsleiarane? HS føreslo ikkje det. Det er derfor ikkje teke med i vedtektene for trossamfunnet. HS uttalte: «Så langt har hovestyret ikke tenkt at NLM trossamfunn skal søke om vigselsrett.» (Jf. saksdokument til sak 2, GF-2015, s. 44 sjå også s. 41). Det er klokt. Dersom ein søker om vigslereitt, seier ein ja til å administrere ei ekteskapslov (av 2008) som er blitt djupt problematisk – der likekjønna par vert definerte som ektefolk. Når Dnk snart får eit ritual som inkluderer vigsle av likekjønna par, vert saka vrien for konservative prestar og presset stort mot prestar og kyrkjesamfunn som ikkje vil akseptere å vie slike par. Då må det opplevast betre å tale til, be for og

velsigne par som alt er borgarleg vigde, og med udelt tunge forkynde kva ekteskapet er etter den klassiske kristne forståinga av det.

Tilbod om «kirkerettslig tilhørighet» – kva er det?

Kva skal så NLM trossamfunn tene til når korkje refusjon av kyrkjeskatten eller vigsleretten betyr noko? Eg vil prøve å summere opp nokre punkt til avklaring:

(1) Det som tydeleg vert vektlagt av HS i saksdokumentet til GF-2015, er det ein omtalar som «kirkerettslig tilhørighet» til NLM. NLM trossamfunn representerer eit *tilbod* til NLM-venner om ein «kirkerettslig tilhørighet» eller «kirkerettslig tilknytning» til organisasjonen. NLM skriv på nettsida for NLM trossamfunn: «Norsk Luthersk Misjonssamband tilbyr en kirkerettslig tilknytning til organisasjonen gjennom innmeldelse i NLM trossamfunn.» (sjå: <http://www.nlm.no/nlm/ressurser/nlm-trossamfunn>). Det same er uttrykt fleire stader i saksdokumentet til sak 2, NLM trossamfunn, for GF 2015 (jf. for eksempel s. 45). På nettsida vert også uttrykket «formell kirketilhørighet» brukt: «For noen fungerer det lokale NLM-fellesskapet som deres åndelige hjem og menighet. Det kan da føles naturlig å knytte sin *formelle kirketilhørighet* til NLM.» (Mi utheving).

Det uklare omgrepet *kirkerettslig tilhørighet/tilknytning* eller *formell kirketilhørighet* vert ingen stad definert – ikkje eingong i saksdokumentet om saka for GF 2015. I Lov om trussamfunn og ymist anna er omgrepet ikkje brukt. Korleis bør det tolkast?

(2) Det dreier seg om eit *tilbod* for å møte eit *behov*. «Når hovedstyret har konkludert med at dette kan være fornuftig, handler det primært om å ta et reelt behov på alvor – og presentere en løsning som vi vet at en del [dvs. ikke alle] misjonsvenner ønsker seg.» (saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 43). «... dette må begrense seg til å være et tilbud for dem som ønsker en kirkerettslig tilhørighet til organisasjonen.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 39). «Det er viktig å presisere at NLM oppretter et trossamfunn som et tilbud til den som ønsker å ha sin kirkerettslige tilhørighet der.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015 s. 43).

Det verkar som at det er eit visst press frå misjonsvenner som ønskjer ei slik ordning, som har gjort at hovudstyret går inn for den: «Når hovedstyret går inn for å opprette et trossamfunn, er en begrunnelse at vi tror det kan svekke

organisasjonen hvis misjonsvenner som ønsker en slik mulighet ikke gis et tilbud.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 41).

Vi har altså her ein etterspørsel som bør møtast med eit tilbod for at ein ikkje skal skuffe og misse støttespelarar for misjonen. Men for HS og storparten av leiinga i NLM synest det som at dette tilbodet er overflødig. Dei har ikkje sjølve hittil gjort seg nytte av det.

(3) Det er altså heilt greitt dersom ein NLM-venn *ikkje* ønskjer eit slikt tilbod. Ein er like mykje NLM-venn utan denne såkalla «kyrkjerettslege tilknytninga». Som sagt gjeld dette hittil storparten av leiinga i NLM og så langt eg kjenner til det, heile HS. Kva signaliserer det? At NLM trossamfunn eigentleg er ei overflødig sak?

Det verkar som at HS har gått inn for saka ganske halvhjerta. Sjå saksdokumentet side 43: «Alle strukturer er tomme og døde om de ikke i sitt innhold rommer forkynnelsen av Guds ord og Den hellige ånds verk og gjerning. ... Dypest sett trenger vi vekkelse mer enn trossamfunn, selv om vi ikke uten videre kan sette disse opp mot hverandre.» Og i uttalen i *Dagen* 14. desember heiter det: «Viktigere enn hvordan vi håndterer vårt formelle kirkemedlemskap, er hvordan vi lever vårt daglige kristenliv.» Det verkar som at HS ikkje er særleg begeistra for ordninga, men dei var redde for å avvise den.

(4) Spørsmålet melder seg: Gir ikkje medlemskap i for eksempel forsamlinga Misjonssalen i Oslo same eller kanskje til og med betre «formell kirketilhørighet» eller «kirkerettslige tilknytning» til NLM som ei innmelding i NLM trossamfunn? Er det først med innmelding i NLM trossamfunn at ein får den «formelle kirketilhørighet til NLM»/«kirkerettslige tilknytning» i orden? Då manglar HS og dei fleste i leiarskapet i NLM ei slik tilhørighet/tilknytning til NLM. Det gjev ikkje mening. Vi må konkludere med at eit medlem i Misjonssalen forsamling har like så god eller betre «formell kirketilhørighet»/ «kirkerettslige tilknytning» til NLM enn dei som er registrerte som medlemmer i trossamfunnet. Dersom eit medlem i NLM trossamfunn ikkje går i noka NLM-forsamling (som er lite sannsynleg), vil vel tilknytninga til NLM vere tydelegare og sterkare for eit aktivt medlem i Misjonssalen?

HS omtalar faktisk medlemslistene til NLM-forsamlingane som uttrykk for «en slags kirkelig registrering». Det heiter i saksdokumentet: «I en del forsamlinger finnes det også en mulighet for å tegne seg som medlem; slik sett foregår det allerede en slags kirkelig registrering.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015,

s. 40). Mellom linjene blir det egentleg sagt at disse medlemslistene bør egentleg være registrering god nok. Spørsmålet er om ikkje HS burde ha sagt i klartekst det dei seier indirekte – at registrering hos fylkesmannen faktisk er overflødig. Det er jo det HS seier i praksis ved at HS-medlemmene ikkje melder seg inn i NLM trossamfunn. Vi må spørje om ikkje NLM heller burde ha satsa på ei registrering som representerer *meir* enn berre ei formell tilknytning som ikkje gir anna utbytte enn refusjon av kyrkjeskatt. Det kunne i så fall vere at alle forsamlingane opererer med medlemslister og at desse så vert overførde til eit sentralt register hos NLM Norge, om lag på same måten som Dnk-forsamlingane fører register over medlemmane sine.

Det lyder ein smule rart når HS skriv: «NLM har døpt omkring 1000 barn de siste årene, og mange av disse har ingen trossamfunnstilknytning.» (s. 43). Har dei ikkje det? Dei er tilknytte den forsamlinga foreldra går i, og det er også alt dei treng når det gjeld trossamfunnstilknytning.

(5) Enkelte har spurt om ordninga med NLM trossamfunn vil kome til å skape eit slags A-lag i NLM, og dei andre blir B-laget. Dette vert klart avvist (jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 41): «Derfor tenker ikke hovedstyret at det legges opp til et slags a-medlemskap eller b-medlemskap i NLM; ... Det er avgjørende for hovedstyret at et eventuelt medlemskap i et trossamfunn i regi av NLM ikke gir disse medlemmene noen rettigheter eller tilbud som ikke alle misjonsvenner kan benytte seg av.» Ikkje eingong medlemmene av hovudstyret treng vere medlemmer av NLM trossamfunn, sjølv om det er hovudstyret som er trossamfunnet sitt årsmøte (jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s.43 og 45).

Det har elles vore viktig for HS å understreke at NLM-venner kan vere medlemmer av ulike kyrkjesamfunn, Dnk inkludert. «Organisasjonen skal fortsatt bestå av misjonsvenner med ulik kirketilhørighet. Hovedstyret ønsker ikke å gi noen generell oppfordring til innmelding i trossamfunnet, men vil overlate vurderingen til den enkelte misjonsvenn. Det som binder oss sammen er ikke kirkemedlemskap, men kallet til å drive misjon.» (s. 39). «Misjonssambandet fortsetter å være en selvstendig misjonsorganisasjon som er åpen for alle som ønsker å bidra til å virkeliggjøre organisasjonens formål om å utbre Guds rike i Norge og internasjonalt, uavhengig av den enkeltes kirkemedlemskap. Dermed er det ikke nødvendig å være medlem i NLM trossamfunn for å være medlem i Misjonssambandet, og NLM har ikke blitt en frikirke.» (s. 43).

Vedrørende registrering må *Livets bok* reknast som nødvendig. Aktiv deltaking i ei lokal forsamling er også nødvendig. Å stå innført som medlem av ei lokal forsamling er godt og praktisk. Medlemskap i NLM trossamfunn kan vise seg å gje eit lite økonomisk overskot til NLM for nokre år framover.

(6) Nokre vil meine at ei *offentleg* registrering av eit kyrkjesamfunn er ei viktig sak i seg sjølv. Ei slik registrering viser at ein finst i statens religions- og livssynsstatistikkar – for dei som studerer slike. Men neppe mange vil meine at det er registrering hos fylkesmannen som gjer eit kristent trossamfunn synleg i det offentlege rom.

I mange land er det eit poeng for dei kristne å unngå å bli registrerte i eit offentlig register. Det gjeld ikkje minst husforsamlingane i Kina. Dei omtalar seg gjerne som nettopp *ikkje-registrerte*. Etter deira syn kan fridommen verte innskrenka dersom ein let seg registrere. Fordelane ved registrering i vårt land – den økonomiske støtta og vigsleretten – kan fort bli borte, eller bli til ein klamp om foten i staden, slik fleire prestar allereie opplever rolla si som vigslarar. Dei «band som bind» stat og kyrkjesamfunn saman er oftast ikkje av det «velsigna» slaget.

(7) Det bør åtvarast mot mistolkingar av kva NLM trossamfunn er for noko. Ordninga kan fort gi inntrykk av at eit slikt tilbud er nødvendig eller nyttig for NLM-venner som ikkje lenger er medlemmer av noka Dnk-forsamling. Då bør det framhevast at det slett ikkje er nødvendig å vere offentlig registrert. Det er heilt OK med NLM trossamfunn – for refusjon av kyrkjeskatt – men knapt for andre føremål. Reint teologisk betyr det ingenting frå eller til om ein melder seg inn i NLM trossamfunn. For NLM betyr det heller ingenting. Dersom ein er medlem av ei foreining, forsamling eller eit misjonsfelleskap som høyrer til NLM, høyrer ein til i NLM utan å vere registrert i NLM trossamfunn.

Elles er det vel ikkje formalisme som har prega Kinamisjonen gjennom tidene? Kyrkja er Guds folk. HS vedgår at det kan innvendast at «tilhørigheten i trossamfunnet bare blir en formalitet – som ikke får reelle konsekvenser.» (Jf. saksdokumentet til sak 2, GF-2015, s. 43). Er ikkje ei slik formalisme litt underleg i ein lågkyrkjeleg organisasjon? Kva ville Hope ha sagt om NLM trossamfunn?

I denne artikkelen har eg konsekvent uttrykt at ein melder seg inni – eller ut av – ei forsamling i Dnk. Det er rett og slett ikkje mogeleg å melde seg inn i eller ut av Dnk. Viss ein prøver å melde seg ut sentralt, vert ein vist til den forsamlinga ein lokalt soknar til. Dette er konsekvent ekklesiologisk tenkt. Den enkelte

kristne er medlem av ei lokal forsamling, og det er nok. Dersom forsamlinga som ein er medlem av, er medlem av eit kyrkjesamfunn, som for eksempel Dnk, så kan det seiast om det enkelte forsamlingsmedlem at han/ho er medlem av Dnk. Men det primære og ufråkomelege ved å vere medlem av Dnk, er å vere medlem av ei lokal forsamling i Dnk. Kva for trussamfunnstilknytning hadde Paulus? Han var medlem av forsamlinga i Antiokia. Dessutan var han medlem av Guds universelle folk. Det var alt – og det var nok. Det er derfor underleg at innmeldingsskjemaet for NLM trossamfunn ikkje spør etter kva for *lokal forsamling* vedkomande høyrer til. Det er jo *det* som er viktig.

Konklusjon

Når er det læremessig påkrevd at ein medlem i ei Dnk-forsamling forlet forsamlinga si? Er eit passivt medlemskap i eins Dnk-forsamling akseptabelt sjølv om ein har funne det rett å bli medlem i ei anna forsamling? Kva med medlemskap i NLM trossamfunn? Eg har freista å antyde korleis ein bør tenkje om desse spørsmåla.

Ved sida av mange oppgåver har NLM ei god stund vore ein organisasjon for forsamlingar, altså eit kyrkjesamfunn – eller eit kristent trussamfunn om vel å formulere seg slik. Dette trengde ikkje innebære at organisasjonen måtte registrere seg offentleg som eit trussamfunn. Som vi har sett, finst det tvert imot gode grunnar for å droppe ei slik registrering. Det viktige her er *at NLM ser det som eit ansvar å tilby stadig fleire forsamlingslause NLM-venner ei forsamling å gå i*, med alle dei kjenneteikna ei kristen forsamling bør ha. Naudsynt er det også at ein tenkjer gjennom meir grundig dei mange elementa som eit kyrkjesamfunn normalt tek seg av på vegnar av forsamlingane sine.

Det bør understrekast tydeleg så det ikkje er rom for tvil, at det er lokalforsamlinga ein går i, som ein er medlem av, i NLM-samanheng som i Dnk. Det er her ein har sin «kirkerettslege tilhørighet» om ein vil bruke det ordet. Forsamlinga kan så vere medlem av eit kyrkjesamfunn saman med andre forsamlingar – oftast av same konfesjon og i same land. Det er greitt, men ikkje naudsynt.

Minimumsutgåva av NLM-trossamfunn kunne ein greie seg utan. Om nokre år vil den sannsynlegvis bli avvikla – når fylkesmannen ikkje ber om medlemslista lenger, dvs. når kyrkjeskatten til Dnk vert innkravd direkte frå medlemmane. Derimot vil ein trenge ein stadig veksande sektor NLM kyrkjesamfunn, som kan

ta seg av personalansvaret for forsamlingsleiarane (pastorane), ta seg av etter- og vidareutdanning for desse, revidere ritualforslag og ta seg av andre typiske kyrkjesamfunnssaker. I misjonsarbeidet har NLM gått for ulike synodale/presbyterianske kyrkjeordningar, etter mønster frå Den evangelisk lutherske frikyrkja. Kanskje bør ein gjere det same i forsamlingsarbeidet til NLM Norge? Samstundes bør NLM som misjonsorganisasjon, skule-organisasjon og medieorganisasjon framleis femne vidare og engasjere medarbeidarar frå ei breiare grasrot enn berre NLM-forsamlingane – slik ein alltid har gjort.

**FJELLHAUG
INTERNASJONALE HØGSKOLE**

Sinsenveien 15, 0572 OSLO
Telefon: 23232400
Telefax: 23232410
Internett: www.fjellhaug.no
Epost: post@fjellhaug.no

**NORSK LUTHERSK
MISJONSSAMBAND**

Sinsenveien 25, 0572 OSLO
Telefon: 22007200
Telefax: 22007203
Internett: www.nlm.no
Epost: hovedkontoret@nlm.no

INNSYN**FiH** Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

INNSYN er et halvårsskrift som utgis av Fjellhaug Internasjonale Høgskole og Norsk Luthersk Misjonssamband. Tidsskriftet skal være et forum for informasjon og meningsutveksling om misjonsstrategiske spørsmål, primært med grunnlag i undersøkelser og erfaringer fra arbeidet på NLMs misjonsfelter. Innsyn vil også orientere om aktuell misjonslitteratur og viktige misjonskonferanser.

Et redaksjonsutvalg drøfter hvordan man skal skaffe tjenlige bidrag og vurderer stoffet som skal være med i hvert nummer. Artikler og andre bidrag bør være korte. De må gjerne vise til fylligere materiale, dersom dette er tilgjengelig. Alle artikler skal være signerte med fullt navn. Redaksjonen utfordrer misjonærer og andre til å sende inn artikler eller foreslå tema som bør tas opp.

Artikler og meldinger til redaksjonen kan sendes til INNSYN, Fjellhaug Internasjonale Høgskole eller til redaktøren, Arne Redse, epost: aredse@fjellhaug.no

Fjellhaug Internasjonale Høgskole gir utdanning i musikk, kristendom, teologi og misjon. Utdannelsen har et dobbelt sikte: Menighetsbyggende arbeid ute på misjonsfeltene og ulike former for arbeid i Norge der kompetanse innen kristendom er tjenlig.

Norsk Luthersk Misjonssamband er en luthersk misjonsorganisasjon som sender misjonærer til en rekke land i Asia, Afrika og Latin-Amerika.